

Π Α Ν Δ Ω Ρ Α .

15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ, 1869.

ΤΟΜΟΣ Κ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 470.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΨΗΦΟΦΟΡΕΙΝ.

Ἡ ῥοπή δημοκρατικῆς κοινωνίας εἶναι τὸ ἀπο-
νεῖμαι θάττον ἢ βράδιον τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφοφο-
ρεῖν εἰς ἅπαντας τοὺς ἀπαρτίζοντας αὐτὴν πολίτας·
ἀλλ' ἢ ἀναπόφευκτος αὕτη ἐπέκτασις τοῦ δικαίω-
ματος τοῦ ψηφοφορεῖν δύναται ἢ νὰ προαχθῇ μετὰ
σώφρονος βραδυτῆτος καὶ νὰ ἐπηται τῇ προόδῳ τῶν
γνώσεων, ἢ νὰ ᾗ αἰφνίδιος καὶ νὰ ὠθηται προβαί-
νουσα ὑπὸ τῆς συγκρούσεως τῶν ἐπαναστάσεων. Εἰς
τὴν δευτέραν ταύτην περίπτωσιν, καθίσταται τα-
χέως ἀφορμὴ ταραχῆς καὶ δύναται ἐπικαισθητῶς νὰ
ἀλλοιωσῇ, ἐπὶ χρόνον κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μα-
κρὸν, τὴν υγείαν τοῦ πολιτικοῦ σώματος. Ἡ δευ-
τέρα αὕτη ὑπόθεσις ἐνδιαφέρει ἡμᾶς πλείοτερον, καὶ
θέλομεν παραδεχθῆ αὐτὴν, πραγματευόμενοι ἐπι-
τροχάδην τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν.

Ἰποθέτοντες λοιπὸν τὴν καθολικὴν ψηφοφορίαν
καθεστηκυῖαν ἐν τοῖς κόλποις λαοῦ, μὴ προσκτησα-
μένου εἰς ἑαυτὸν εἰσέτι ἀρκούσαν ἀνεξαρτησίαν καὶ
ἀρκούσας γνώσεις, δεόν νὰ ἐρευνησωμεν ποῖαι αἱ ἐλ-
λείψεις αἱ παρομαρτοῦσαι τῷ θεσμῷ τούτῳ, τίνι
τρόπῳ δυνάμεθα νὰ σμικρύνωμεν αὐτάς, καὶ ἐὰν
ἰσοῤῥοπῶσιν ἢ οὐ πρὸς τινὰ πλεονεκτήματα.

Ἰπὸ δύο ἐπόψεις πρέπει νὰ νοήσωμεν τὸ εὐρὸ
τοῦτο ἐκλεκτικὸν σῶμα· ἢ ὡς ὑποχωροῦν καὶ κα-
θοδηγούμενον ὑπὸ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, ἢ ὡς
παραδιδόμενον εἰς ἑαυτό. Ἰπὸ μὲν τὴν πρώτην ἐπο-
ψιν, ἡ πολιτεία δύναται νὰ βλαφθῇ ἕνεκα ἐλλείψεως
ἀνεξαρτησίας, ὑπὸ δὲ τὴν δευτέραν, δύναται νὰ δια-
κινδυνεύσῃ ἕνεκα ἐλλείψεως γνώσεων. Ἰπὸ τὴν πρώ-
την ἐποψιν ἡ ἐξουσία διαθέτουσα τὴν κοινὴν ψῆφον,
ἀποκαθίσταται αὐτὴ ἑαυτῆς κριτῆς, ὕπερ ταυτῶν
πρὸς τὸ πράττειν ὅ,τι ἂν βούλεται, φαινόμενη ὡς
ὑποχωροῦσα εἰς τὴν ἐθνικὴν θέλησιν, ὅτε πᾶσαι αἱ
ἐλλείψεις τῆς ἀπολύτου κυβερνήσεως ὑπάρχουσιν
ὑπὸ ταύτην τὴν ἀπατηλὴν ἐποψιν· ὑπὸ τὴν δευτέ-
ραν ἐποψιν, δύσκολον νὰ μὴ διαπράξῃ μεγάλα
σφάλματα καὶ νὰ μὴ ὑποστῇ σκληρὰ δυστυχήματα
ἔθνος, οὗ ἡ πορεία εἶναι κυριαρχικῶς ὀρισμένη ὑπὸ
τῆς θελήσεως πλειονοψηφίας, ἐστερημένης ἀρκούσης
ἀναπτύξεως.

Αὗται αἱ πάνυ καταφανεῖς τῆς καθολικῆς ψηφο-
φορίας ἐλλείψεις, προῶρως ἀπονεμηθείσης καὶ ἀκαί-
ρως ἀποκτηθείσης, δὲν στεροῦνται συμπληρισμῶν. Ὁ
πρῶτος πάντων εἶναι, ὅτι ὅποταν μάλιστα τὸ ἐκλε-
κτικὸν σῶμα ἀφίσταται νὰ καθοδηγητῆ εὐπειθέστατα
ὑπὸ τῆς ἐξουσίας, ἀποκτᾷ τὸ αἶσθημα τῆς δυνάμεως
αὐτοῦ, ἐκτιμᾷ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὴν σπου-
δαιότητα τῆς ψήφου του, καθορῶν τοὺς κόπους οἱ

καταβάλλονται ὅπως ἀποσπάσῃ ταύτην παρ' αὐτοῦ, καὶ φθάσει νὰ νοήσῃ ὅτι αἱ ὕλικαι ἐπαναστάσεις εἰσὶν ἀνωφελεῖς ἅμα δὲ καὶ ἀλεθρῖαι, ἀφοῦ ἡ τοῦ λαοῦ θέλησις δύναται νὰ ὑπερπηδῆσῃ νομίμως πάντα τὰ καλῶματα.

Ἡ καθολικὴ ψηφοφορία κέκταιται προσέτι τοῦτο τὸ πλεονέκτημα, ὅτι δὲν δύναται τις οὔτε νὰ ἐφεύρῃ οὔτε νὰ προτείνῃ τι πλεονέκτερον πρὸς παρατροπὴν τῆς κοινῆς γνώμης, καὶ ὅτι οἱ ταραχοποιοὶ δὲν δύνανται ν' ἀντιποιηθῶσιν οὐδὲν ριζικώτερον μέσον, ἵνα γνωρίσῃ καὶ εὐχαριστήσῃ τὴν θέλησιν τῶν πλειόνων. Ὅθεν, ὑπὸ ταύτην τὴν ἐποψὴν ἡ καθολικὴ ψηφοφορία εἶναι στήριγμα τῆς ὕλικῆς τάξεως καὶ τῆς κοινῆς ἡσυχίας, σπουδαίων πλεονεκτημάτων εἰς τὰ ἔθνη, τὰ κεκοπιακώτα ὑπὸ ἐπαναστάσεων καὶ ἀπληστα εἰρήνης.

Δεύτερος συμπληρισμὸς τοιαύτης καταστάσεως πραγμάτων εἶναι, ὅτι τὸ αἶσθημα τοῦ ὑπευθύνου μορφοῦται καὶ ἐγκαταβρίζουται εἰς τὰς τάξεις τοῦ λαοῦ, ἐνῶ εἰς τὰς σφαῖρας τῆς ἐξουσίας ἰσχυροποιεῖται καὶ καθίσταται ἀγρυπνότερον. Ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ ἀνακαλύψῃ ὁ λαὸς, μετὰ τινα χρόνον δοκιμασίας, ὅτι ὑπάρχει μετὰ τὸν τρόπον τοῦ ψηφοφορεῖν καὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν τὰ δημόσια βραδίζουσιν, ἀναγκαῖος σύνδεσμος, καὶ ὅτι αὐτὸς εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὰς ἀλεθρῖας συνεπειάς, ἃς ἐπήνεγκεν ἡ ἔλλειψις τῆς διακρίσεως καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτοῦ. Ὡς πρὸς τὴν ἐξουσίαν, αὕτη βλέπει ἐαυτὴν ἀπέναντι κριτοῦ ἀνεκκλήτου ὅστις, μετὰ μεγίστης ἀληθῶς βραδυτήτος, παρατηρεῖ τὰ σφάλματα τὰ γενόμενα πρὸς ζημίαν, ἐπειδὴ δὲν κατανοεῖ αὐτὰ εἰμὴ μόνον ἐκ τῶν συνεπειῶν τῶν, ἀλλ' ὅστις εὐρίσκειται εἰς θέσιν νὰ τιμωρήσῃ αὐτὰ αὐστηρῶς καὶ ἐνεργεῖ, ὅταν κινήθῃ, διὰ τῆς ἀκαταμαχῆτου δυνάμεως φυσικῆς τινος ἰσχύος. Τὸ αἶσθημα τῆς διπλῆς ταύτης εὐθύνης δύναται νὰ κατασταθῇ, χρόνου προϋπόντος, χαλινὸς σωτήριος οὐ μόνον διὰ τὸν λαὸν ἅπαντα ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς περιβεβλημένους τὴν ἐξουσίαν· παραδοκῶντες ἡμῶς τὸν βραδέως ὀριμάζοντα καρπὸν τοῦτον τῆς πείρας, δεόν νὰ ἐξετάσωμεν τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ σμικρύνωμεν τὰς δύο σπουδαιότερας ἔλλειψεις, ὧν μετὰ τὴν κυμαίνεται ἡ καθολικὴ ψηφοφορία, τὴν ἔλλειψιν ἀνεξαρτησίας καὶ τὴν ἔλλειψιν γνώσεως.

Ἀκλήσωμεν λοιπὸν πρῶτον διὰ βραχέων περὶ τῆς ἔλλειψεως τῶν γνώσεων, καὶ περὶ τῶν μέτρων τὰ ὅποια πρέπει νὰ ληφθῶσι δι' αὐτάς.

Δὲν δυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν λογικῶς τὴν καθολικὴν ψηφοφορίαν, ἄνευ τῆς ὑπάρξεως πολιτικοῦ τύπου ἀληθῶς ἐλευθέρου, ὑπὸ μόνῃν τὴν ἐτυμηγορίαν τῶν ὀρκωτῶν δικαστηρίων, κρινόντων τὰς ἐφέσεις ὡς πρὸς τὴν ὕλικὴν ἀταξίαν, τὴν προσβολὴν

κατὰ τῶν ἠθῶν ἢ τὴν συκοφαντίαν. Ἀνάγκη ὁ τύπος αὐτὸς νὰ ἦ ὡς οἶόν τε ὀλιγώτερον δαπανηρὸς, ὅπως εἰσχωρῇ καὶ εἰς τὰς κατωτάτας τοῦ λαοῦ τάξεις, καὶ πολυπληθὺς, ἵνα παριστᾷ τὰς διαφόρους φράσεις τῆς κοινῆς γνώμης καὶ οὕτω ἰσορροπῆται πρὸς ἑαυτὸν. Ἡ ἄσκησις τοῦ δικαιώματος τοῦ συνέρχεσθαι ὄχι ὀλιγώτερον ἀναπόφευκτος εἶναι εἰς τὴν καθολικὴν ψηφοφορίαν, εἴτε κατὰ τὴν ἀρχαιριστικὴν περίοδον, ἵνα κρίνῃ μετὰ τῶν ὑποψηφίων καὶ δημιουργῇ συνανθήσιν τινα μετὰ τῶν ἐκλογέων, εἴτε ἵνα εἰσάγῃ ὅπωςδὴποτε ἐν τῷ ἐκλεκτικῷ σώματι τὸ πνεῦμα τῶν δημοσίων συμφερόντων καὶ τὴν ἐξὶν τῶν λογικῶν συζητήσεων. Καὶ ἐπειδὴ δυνάμεθα νὰ διαπράξωμεν φανερώτατα τὰς αὐτὰς ἀκολασίας διὰ τε τοῦ λόγου καὶ τοῦ τύπου κατὰ τῆς πολιτείας ἢ κατὰ τῶν πολιτῶν, ἡ αὕτη ποινικὴ καταδίωξις ἐκφερομένη ἐπ' ἴσης παρ' ἐνὸς δικαστηρίου ὀρκωτοῦ, ὀφείλει νὰ τιμωρῇ τὰς ἀκολασίας ἐκείνας, ἃς ἡ κοινὴ συνείδησις, μόνος κριτῆς ἀρμόδιος καὶ ὑπέρτατος ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἤθελεν ἀνακηρύξει ἀφορήτους.

Τέλος, ἀναπόφευκτον οὐχ ἦτον εἶναι, νὰ μὴ καθίσταται ὁ ἐκλογεὺς, διὰ τῆς ἐσχάτης αὐτοῦ ἀμαθείας, τὸ παίγιον τῆς ἐξουσίας ἢ τῶν φατριῶν, ἀλλὰ νὰ ἦναι τοσοῦτον ἀνεπτυγμένος ὥστε νὰ διακρίνῃ, ἄνευ ἐξωτερικῆς βοήθειας, τὸ ὄνομα τοῦ ἐκλεκτοῦ του καὶ τὴν ἔννοιαν τῆς ψήφου του. Ἡ ψηφοφορία ἡ δι' αὐτογράφου ψηφοδελτίου διεξαγομένη καὶ ἐπὶ τῆς τραπέζης τῆς ψηφοφορίας γραφομένη, κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθιμον, μετὰ τῶν δραστηκῶν μέσων, ὅσα ἄλλοτε ἐφηρόσθησαν πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς μυστικότητος τῆς τοιαύτης ψηφοφορίας, εἶναι τὸ μόνον μέσον ἄξιον λαοῦ ἐλευθέρου· βραδυτέρον δὲ θέλομεν ἐκπλαγῆ, ὅτι παρεδόχθημεν καὶ ἠνέχθημεν ἕτερον τρόπον τοῦ ψηφοφορεῖν. Εἰς τὰ μέσα ταῦτα προσθέτοντες προπαίδευσιν προσιτὴν εἰς πάντας καὶ σύμφωνον πρὸς ὅλα τὰ νόμιμα μέσα, κτώμεθα τὸ πλήρες σύνολον τῶν φερμάκων ἢ, κάλλιον εἰπεῖν, τῶν προσκαιρῶν θεραπειῶν, τὰς ὁποίας δημοκρατικὴ κοινωνία δύναται νὰ ἐφορμώσῃ εἰς τὴν πρῶτην καὶ μεγίστην τῶν ἔλλειψεων τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας, τὴν ἔλλειψιν γνώσεως.

Ἡ ἔλλειψις ἀνεξαρτησίας, περὶ τῆς ὁποίας νῦν θέλομεν πραγματευθῆ, δὲν εἶναι εἰμὴ συνέπειά τις ἔλλειψεως γνώσεως καὶ τὸ παράδειγμα τῆς ψήφου τῶν μεγάλων πόλεων, αἵτινες πάντοτε εἰσι μᾶλλον ἀνεξάρτητοι καθὼ μᾶλλον πεφωτισμένοι, ἀποδεικνύει ἐπαρκῶς ὅτι ἡ ἐξαρτησις τῆς μιᾶς τῶν δύο αὐτῶν ἐλλείψεων ἤθελεν ἐπενέγκει τὴν ἐξαρτησίν τῆς ἄλλης. Παρατηρήσωμεν ἐν τούτοις αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τὴν ἔλλειψιν τῆς ἀνεξαρτησίας ἐν τῇ καθολικῇ ψηφοφορίᾳ, καὶ ἴδωμεν πῶς εἶναι δυνατόν ν'

ἀπαλλάξωμεν αὐτὴν ταύτης κατὰ τι ἢ νὰ τὴν ἐξασφαλίσωμεν ἀπ' αὐτῆς.

Ἡ ἐπιθυμία καὶ ὁ φόβος εἰσὶν οἱ δύο τρόποι δι' ὧν ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τὴν ψυχὴν ἡμῶν τὰ ἐξωτερικὰ ἀντικείμενα, αἱ δύο αἰτίαι, αἵτινες βλάπτουσιν ἀμέσως τὴν ἠθικὴν ἡμῶν ἐλευθερίαν. Ἐκ τούτου συνάγεται ὅτι, κατὰ πάντα καιρὸν, οἱ νόμοι οἵτινες εἶχον σκοπὸν νὰ ἐγγυηθῶσιν εἰς τὸν ἐκλογέα τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐκλογῆς του, ἐζήτησαν νὰ τὸν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τῶν θελημάτων τῆς ἐπιθυμίας καὶ νὰ τὸν προφυλάξωσιν ἀπὸ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ φόβου. Ἀπεδοκίμασαν λοιπὸν πάντοτε τὴν δωροδοκίαν καὶ τὰς ἐκβιάσεις, τὰς ἀπειλάς καὶ τὰς ὑποσχέσεις.

Ἄλλ', εἰς τὴν πρᾶξιν, ἡ προστασία αὕτη τοῦ νόμου εἶναι πάνυ ἀτελής καὶ ἡ ἀνεξαρτησία τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας κακῶς ἠσφαλισμένη, ἐὰν δὲν νοήσωμεν ῥητῶς διὰ τῆς λέξεως ἀπειλαὶ τὴν ἐκφῶσιν τὴν ἐνεργουμένην ἐπὶ τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους διὰ τῆς ἀπολύσεως αὐτῶν, ἀναλόγως τῆς ἐν καιρῷ τῶν ἐκλογῶν διαγωγῆς των, καὶ διὰ τῆς λέξεως ὑποσχέσεις δὲν νοήσωμεν τὴν συλλήβδην ἐξυγερὰν ψήφον διὰ τοῦ δελέατος τὸ ὁποῖον προσφέρεται εἰς τινα προσώπων ὁμάδα, διὰ τινος χρηματικῆς βοήθειας, ἢ δι' ἔργου ἐκτελουμένου δαπάνῃ τοῦ δημοσίου. Δὲν ὑπάρχει κατὰ συνέπειαν ἀνεξαρτησία ἐν τῇ καθολικῇ ψηφοφορίᾳ, ἐὰν ἡ ψήφος τῶν ὑπαλλήλων δὲν ἦναι ἀπληλαγμένη παντὸς φόβου, καὶ ἐὰν ἡ ψήφος τῶν κοινοτήτων δὲν ἦναι ἐλευθέρως πάσης φιλοκερδείας.

Ἡ ἀνεξαρτησία τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας προσβάλλεται ὀλιγώτερον φανερῶς ἀλλ' ἐπιτυχῶς, ἐὰν ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ὀργανίσῃ καὶ μεταχειρισθῇ ὡς θέλει τὰς συναθροίσεις τῶν ἐκλογέων, οὕτως ὥστε νὰ σχηματίσῃ εἰς ἕκαστον σύλλογον, διὰ τῆς ὑπολελογισμένης ἀντιθέσεως τῶν συμφερόντων ἢ τῶν γνώμων, ἰσορροπίαν τινα ἀπὸ τῆς ὁποίας καὶ ἡ ἀσθενεστέρη τῆς ἐξουσίας προσπάθεια δύναται τότε νὰ ὤφελθῇ. Ὁ σεβασμὸς τῶν συναθροίσεων τῶν ὑποδεικνυομένων ὑπὸ τῶν φυσικῶν ὀρίων καὶ τῶν συνήθων σχέσεων τῶν μικρῶν δήμων πρὸς τὸ νόμιμον αὐτῶν κέντρον, εἶναι ἀπείρως προτιμότερος πρὸς ὑποστήριξιν μαθηματικῆς τινος ἀναλογίας μετὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐκλογέων καὶ τοῦ τῶν ἐκλογίμων. Ἡ ἔλλειψις μονιμότητος τῶν ἐκλογικῶν περιφερειῶν καταστρέφει τὸ πολιτικὸν αὐτῶν πνεῦμα, καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ μεταβάλλειν αὐτάς, διδόμενον εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, ἀπειλεῖ διηνεκῶς τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν. Ἐὰν παρόμοιαι μεταβολαὶ εἰσὶν ἀναγκαῖαι, μόνῃ ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ τὰς ἐκτελῇ.

Κυβέρνησις, ἥτις ἀπευθύνεται εἰς τὴν καθολικὴν

ψηφοφορίαν πρὸς σχηματισμὸν τῆς νομοθετικῆς συνελύσεως, ὀφείλει νὰ ἐκλέγῃ τοὺς ὑποψηφίους αὐτῆς καὶ νὰ τοὺς ὑποστηρίξῃ ἠθικῶς ἐνώπιον τῶν ἐκλογέων; Ἡ λύσις τοῦ λεπτοῦ τούτου ζητήματος διάφορος εἶναι ἀναλόγως τῶν συνταγματικῶν σχέσεων, τῶν ὑφιστάμενων μετὰ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας καὶ τῆς νομοθετικῆς συνελύσεως. Ἐὰν ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἀσκῆται ὑπὸ βουλῆς ὁμογενούς καὶ ὑπευθύνου, ἐξαρτωμένης ἐκ τῆς πλειονοψηφίας τῆς συνελύσεως αὐτῆς, δὲν δυνάμεθα νὰ στερῶσωμεν αὐτὴν τοῦ δικαιώματος τοῦ παραδεχθῆναι καὶ ἀνακηρύξει τοὺς ὑποψηφίους αὐτῆς, ἀφοῦ ἡ χώρα ὀφείλει ν' ἀποφανθῇ μετὰ τῆς μερίδος τῆς εὐρισκομένης ἐν τῇ ἐξουσίᾳ καὶ τῆς μερίδος, ἥτις θέλει ν' ἀναβῇ ἐπ' αὐτὴν ἢ δ' ἐν τῇ ἐξουσίᾳ εὐρισκομένη μερίς δὲν πρέπει ν' ἀπολέσῃ οὐδὲν τῶν δικαιωμάτων της οὔτε τῶν νομίμων μέσων της πρὸς ἄμυναν καὶ ὑποστήριξιν της. Τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας μελλούσης νὰ ἐξέλθῃ ἐξ αὐτῶν τῶν σπλάγγων τῆς συνελύσεως ὑπὸ τὸ ὄνομα ὑπουργείον, οἱ ἐκλογεῖς πρέπει νὰ ὦσιν εἰδοποιημένοι ὅτι ψηφοφοροῦντες τὸν δεῖνα ἢ δεῖνα ὑποψήφιον, ψηφίζουσι τὴν δεῖνα ἢ δεῖνα πολιτικὴν, κατὰ συνέπειαν τὸ δεῖνα ἢ δεῖνα ὑπουργείον.

Ὅλος τὸν ἀντικείμενον συμβαίνει ἐὰν ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία, συγκροτουμένη ἐκτὸς τῆς ἐκλογικῆς συνελύσεως καὶ μὴ γεννωμένη ἐξ αὐτῆς, δὲν θεωρεῖ τὴν συνέλευσιν ταύτην εἰμὴ ὡς ὄργανον ἐξελέγξεως, ὡς ὁμάδα ἐπιτιμητῶν, εἰς τὴν ὁποίαν, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, ὀφείλει νὰ καθυποβάλλῃ τὴν διαγωγὴν της. Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ταύτῃ, ἥτις χρησιμεύει ὡς βᾶσις εἰς τὸ ὑπάρχον ἡμῶν Σύνταγμα, ἡ ὑπόδειξις τοῦ ὑποψηφίου ὑπὸ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑφίσταται, ἀφοῦ πλέον δὲν πρόκειται νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἀλλὰ μόνον νὰ ἐπαγρυπνῇ καὶ νὰ ἐπικρίνῃ αὐτὴν, καὶ ἡ ἐξουσία καθίσταται δικαίως ὑποπτος, ἐὰν διεκδικῇ τὸ δικαίωμα τοῦ ὑποδεικνύειν αὐτὴ ἐκείνους παρ' ὧν θέλει νὰ ἐξελέγχηται. Τί γίνεται λοιπὸν ἐὰν, ἐκλέξασα αὐτοὺς, μεταχειρίζεται ἵνα τοὺς ὑποστηρίξῃ ἐν τῇ ἐκλογικῇ παλαίστρᾳ τὴν ὕλικὴν δυνάμιν τὴν ὁποίαν διαθέτει;

Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἡ ὑπόδειξις ὑπὸ μερίδος εὐρισκομένης ἐν τοῖς πράγμασι τῶν ὑποψηφίων αὐτῆς εἶναι φυσικὴ ὁπόταν ἡ ἐκλεκτὴ βουλή ἦναι ὄργανον τῆς κυβερνήσεως, καὶ ἡ ὑποστήριξις τὴν ὁποίαν οἱ ὑποψήφιοι οὗτοι λαμβάνουσιν ὑπὸ τῶν ἐν τῇ ἐξουσίᾳ φίλων των εἶναι νόμιμος, ὁπόταν αὕτη, ἀποκλειστικῶς ἠθικῶς οὐσα, εἶναι τοιαύτη ὁποῖαν ἐὰν ἡ μερίς εἰς τὴν ἀνήκουσιν οἱ ὑποψήφιοι δὲν εὐρίσκατο ἐν τῇ ἐξουσίᾳ, δηλονότι δὲν ἀντιπροσώπευεν οὐδεμίαν δυνάμιν ἐν τῇ διοικητικῇ πιέσει. Τὸν ἀντικείμενον, ἡ ὑπόδειξις ὑποψηφίων ὑπὸ τῆς ἐξουσίας εἶναι ἀνωμαλία, ὁπόταν ἡ

εκλογική Συνέλευσις δὲν πρέπει νὰ ἴσται εἰμὴ ὄργανον ἐξελέγγεως, καὶ ἡ ἀνωμαλία αὐτὴ καθίσταται τυραννία, ὅταν ἡ ὑπόδειξις συνοδεύεται ἢ παρακολουθῆται ὑπὸ τῆς ὕλικῆς ὑποστηρίξεως, ἢ δύνανται νὰ παράσχη ἢ δραστικὴ εὐνοία τῆς ἐξουσίας.

Τί λοιπὸν πρέπει νὰ νοήσωμεν διὰ τοῦ ἰδιαίτερου τούτου τρόπου τῆς ψηφοφορίας, ἐφαρμοζομένου μὲν ἔστιν ὅτε ὑπὸ τὸ σύστημα τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας, ἵνα ἀποφανθῇ κυριαρχικῶς περὶ τινῶν κυρίων ἢ ἀμφισβητήσιμων ζητημάτων, γνωστοῦ δὲ ὄντος ὑπὸ τὸ ὄνομα ψήφισμα; Ἡ καθαρὰ λογικὴ δὲν δύναται νὰ καταδικάσῃ τοιαύτας ἐνεργείας, οὔτε νὰ διαφιλονεικῆσῃ τὸ νόμιμον κύρος τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν πηγαζόντων ἐξ αὐτῶν· ἀλλὰ ταῦτα οὔτε δεκτὰ γίνονται οὔτε ἄξια συστάσεως διὰ γενικοῦ τινος τρόπου καὶ ὑπὸ τῆς ὀρθῆς κρίσεως.

Κατ' ἀρχὰς ἤθελεν ὑπάρξει σπουδαία τις δυσχέρεια εἰς τὸ νὰ διακρίνομεν μεταξὺ τῶν πράξεων αἱ ὁποῖαι πρέπει ν' ἀποφασίζονται διὰ ψήφισμάτων καὶ τῶν ὅσων πρέπει νὰ ζητῶνται μόνον ὑπὸ τῆς ψήφου τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας. Μέγας πόλεμος μέλλων νὰ ἐπιχειρηθῇ, ὀφειλὴ σπουδαία μέλλουσα νὰ διαπραγματευθῇ, ἔχουσι διὰ τὴν χώραν τοσοῦτον ἐνδιαφέρον καὶ τοσοῦτον δεσμεύουσι τὸ μέλλον, ὅσον συνταγματικὴ τις ἀναμόρφωσις· τὸ ῥωμαϊκὸν ζήτημα, παραδείγματός χάριν, θίγει σήμερον ἐγγύτατα τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν καὶ θέτει εἰς πάλιν πᾶν σπουδαία συμφέροντα, ἵνα φανῇ ἄξιον τῆς ἐπισημοτέρης ἐτυμηγορίας ἢ λαὸς τις δύναται νὰ ἐξενέγκῃ καὶ ἐν τούτοις, πόσας ἐλλείψεις ἤθελε παράσχει ὁ τοιοῦτος τοῦ ἀποφασίζεσθαι τρόπος; Τὸ ἀληθές ὅτι ἡ ἐκλογὴ τῆς ἀντιπροσωπικῆς συνελεύσεως εἶναι, παρὰ τοῖς ἐλευθέροις λαοῖς, εἰδὸς τι ψήφισματος ἐπανερχομένου καθ' ὀρισμένα διαλείμματα, καὶ ὅτι, χάρις τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ δικαιώματος τῆς διαλύσεως, δύναται τις νὰ ποιήσῃ τὴν ἐκκλησίαν ταύτην εἰς τὴν χώραν, ἐπὶ δεδομένου ζητήματος, ἀληθοῦς ψήφισματος, ἀπηλλαγμένου τῶν ἐλλείψεων τῶν συνήθως ἀδιαχωρίστων τοῦ ἔργου τὸ ὅποιον ἢ λέξις αὐτὴ ἀντιπροσωπεύει. Ὁ συνειλεγμένος λαὸς εἶναι, τῷ ὄντι, ἥττον ἱκανὸς ν' ἀποφασίξῃ ἐπὶ ζητημάτων ἢ ἐπὶ προσώπων, καὶ ὑποβάλλοντες αὐτῷ τὰ ζητήματα τὰ ἀντιπροσωπεύομενα ἢ παρουσιαζόμενα ὑπὸ προσώπων, ὑποδεικνύομεν αὐτῷ τὸν τρόπον ὅστις ἀρμόζει μὲν εἰς αὐτὸν καλλίτερον, διευκολύνει ἐπὶ μᾶλλον δ' αὐτῷ τὸν τρόπον τοῦ ἀπαντᾶν. Ἐν Ἀγγλίᾳ, βουλὴ τῶν κοινοτήτων ἐκλεγεμένη διὰ ζήτημα δεδομένον, ἐπὶ (Cry), κατὰ τὴν συνήθη ἐκφρασίαν, οὐδὲν ἄλλο πράττει, συνερχομένη, εἰμὴ νὰ ἐξενέγκῃ ἐπὶ τοῦ δεδομένου κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ζητήματος τὴν ἐθνικὴν ἐτυμηγορίαν. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐν Ἀμερικῇ, μετὰ τὴν ἥττην ἢ τὴν ἐκλογικὴν νίκην

τῆς ἀνω βουλῆς (platform), ἥτις ἐχρησίμευσεν ὡς σημαία εἰς τὴν μάχην τῶν δύο παρουσιασθεισῶν γυναικῶν. Ταῦτα εἰσὶ τὰ φυσικὰ ψήφισματα, τὰ ὁποῖα σῶμα ἐκλεκτικὸν εἶναι ἀληθῶς ἱκανὸν νὰ ἐξενέγκῃ, μετὰ σκέψεως καὶ ἐλευθερίας, αἵτινες δύνανται νὰ βλάψωσιν, ἐὰν παράσχωμεν τῷ λαῷ τὸ δικαίωμα νὰ ψηφίσῃ ἀμέσως ἐπὶ τοῦ ἀμφισβητούμενου ζητήματος.

Κατενοήσαμεν λοιπὸν ὅτι ὀφείλομεν νὰ διορθώσωμεν τὰς ἐλλείψεις τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας, προσπαθοῦντες ν' αὐξήσωμεν μεταξὺ τῶν ἐκλογέων τὰ δύο κυριώτερα ἐχέγγυα λογικῆς ψηφοφορίας, τὰς γνώσεις καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν. Ἀλλ' ὁ τρόπος αὐτὸς καὶ βραδύς εἶναι καὶ ἀβέβαιος, καὶ τούτου ἕνεκεν ὀφείλομεν νὰ σκεφθῶμεν περὶ τρόπων ταχυτέρων καὶ ἀσφαλεστέρων, ἵνα κατορθώσωμεν ν' ἀποσπάσωμεν ἐκ τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας, ὁποῖα εἶναι, καλὴν ἐθνικὴν ἀντιπροσωπείαν.

Μία τῶν σπουδαιότερων ἐλλείψεων τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας, καὶ ὅταν αὕτη ἀπολαύῃ ἐλευθερίας καὶ κέκταιται ὀρισμένον τινὰ βαθμὸν γνώσεως, εἶναι ἡ τάσις εἰς τὴν καταπίεσιν τῆς μειονοψηφίας καὶ ὁ ἀποκλεισμός, ταύτης ἕνεκεν, ἐκ τῆς ἐκλεκτικῆς βουλῆς, τῶν ἐξόχων ἀνδρῶν, οἵτινες ἀντιπροσωπεύουσιν αὐτὴν· προσέτι καὶ ἡ ἐπαναφορὰ ἐφ' ὀρισμένον χρόνον, διὰ τῆς ἀναπορεύτου δυσαναλογίας τῶν ψηφοφόρων, τῆς ἀπολύτου σχεδὸν ὑπεροχῆς τῆς πολυπληθεστέρως καὶ ἥττον πεφωτισμένης τάξεως τοῦ ἔθνους ἐπὶ τὸ πολιτικὸν σῶμα. Πρὸς ἀναστολὴν τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον, χωρὶς προσβολῆς τῆς ἀρχῆς τῆς ἐγκαθιδρύσεως αὐτοῦ, πολλοὶ τρόποι ἐπειροήθησαν, πρὸ πάντων ἐν Ἀγγλίᾳ. Τούτους τρόπους τούτους θέλομεν ἐξετάσει ἐπιτροχάδην, ὑπὸ τὴν ἐποψὴν καθ' ἣν δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν.

ἵνα ἀποφύγωμεν κατὰ πρῶτον ὅστε πλειονοψηφία τυφλὴ καὶ μισαλλόδοξος πρὸ πάντων νὰ μὴ δυνήθῃ ν' ἀποκλείσῃ τὴν εἴσοδον τῆς βουλῆς εἰς ἀνδρας, ὧν ὁ ἀποκλεισμός εἶναι αἰσχος καὶ σύναμα ἐθνικῆς ζημίας, προετάθη ὡστε μικρὸς τις ἀριθμὸς ἐδρῶν ἐν τῇ ἐθνικῇ ἀντιπροσωπείᾳ νὰ διαφυλαχθῇ διὰ βουλευτὰς, οὓς τὸ ἐκλογικὸν σῶμα ὀλοκλήρως ἤθελε κληθῇ νὰ ἐκλέξῃ· οὕτως ὡστε τὸ ἐξοχὸν τοῦ τε ὀνόματος καὶ τῶν προσόντων νὰ ἐνώσῃ ἐφ' ὀρισμένα ἄτομα τὰς ψήφους τῆς πεφωτισμένης τάξεως τῆς διεσπαρμένης ἐφ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν. Θὰ ὑπῆρχε βεβαίως ὠφέλεια ν' ἀποδιώξῃ τις οὕτως, διὰ τῆς εὐρείας ταύτης ἀθροίσεως ψήφων ἀνεπτυγμένων, τὸν ἐξοστρακισμὸν διὰ τοῦ ὁποῖου οἱ διάσῃμοι ἄνδρες ἤθελον προσβληθῇ ἐν ἐκλογικῇ περιφερείᾳ, ἕνεκεν τῆς ἀγνοίας ἢ τοῦ πάθους τῆς πλειονοψηφίας τοῦ λαοῦ. Ἀλλ' ἤθελε συμβῆ σοβαρωτάτη ἐλλείψις, δημιουργη-

γουμενῶν ἐν τοῖς κόλποις ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας δύο κατηγοριῶν βουλευτῶν, καὶ διδομένου οὕτω εἰς μικρὸν τινὰ ἀριθμὸν αὐτῶν τοῦ μεγίστου προνομίου ἐιδικῆς ἐντολῆς, ἀπονεμομένης παρ' ὀλοκλήρου τοῦ ἔθνους· εἰς πρὸς τὴν ἰδέαν, ἥτις ἔστιν ὅτε παρήχθη, τοῦ νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς ἐκλογῆς εἰς πάντας τοὺς βουλευτὰς, καὶ νὰ ἐκλέγηται ἡ βουλὴ διὰ καταλόγου ἐνὸς καὶ πλήρους, ἐντὸς ψηφοδελτίου κοινῶν εἰς ἅπαντας τοὺς ἐκλογεῖς, φανερώτατον εἶναι ὅτι τοιοῦτον σύστημα, ἐὰν τὸ ὑποθέσωμεν ἐφαρμοστὸν, ἤθελε παραγάγει τὴν μᾶλλον ἀπόλυτον καὶ μᾶλλον ἀθεράπευτον καταπίεσιν τῆς μειονοψηφίας ὑπὸ τῆς πλειονοψηφίας, ἀφοῦ μία μερὶς, ἥτις ἤθελε διαθέτει τὸ ἥμισυ πλέον ἐνὸς τῶν ἐκλογέων, θὰ ἐπέβλαπεν ὀλοσχερῶς τὴν γνώμην αὐτῆς εἰς τὸ ἔθνος, χωρὶς ἡ μειονοψηφία νὰ δύναται τοῦ λοιποῦ νὰ ἀνεύρῃ, ἐν τῷ μοναδικῷ τούτῳ καὶ κοινῷ συστήματι, οὐδὲν καταφύγιον.

Ἀλλ' οὐ μόνον κατὰ τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῶν ἐξόχων ἀνδρῶν τῆς μειονοψηφίας διὰ τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας ἐξήτησαν θεραπείαν· ἀλλ' ἐφρόντισαν πρὸς τούτους καὶ περὶ τοῦ οὐχ ἥττον σοβαροῦ κινδύνου τοῦ νὰ βλέπωσιν τὴν πεφωτισμένην τοῦ ἔθνους μερίδα ἡττωμένην ἐν τῇ ψηφοφορίᾳ καὶ ἀκυρομένην ἐν τῷ πολιτικῷ συστήματι διὰ τῶν ψήφων τῆς πολυπληθεστέρως καὶ πνευσεστέρως τάξεως τῶν ἐπιτηδείως διατεθειμένων. Πάντως ἀναγνωρίζοντες, ὅτι δίκαιόν ἐστιν ἕκαστος πολίτης νὰ ἔχη ψήφον, ἐκάστου πολίτου ἔχοντος οἰονδήποτε συμφέρον ἐν τῇ πολιτείᾳ, ἐρωτῶμεν ἐὰν ἐπ' ἴσης δίκαιόν ἐστιν αἱ ψήφοι αὐταὶ νὰ ἴσται, καὶ τοὶ πασιφανοῦς οὐσίας τῆς διαφορᾶς γνώσεως καὶ περιουσίας, καὶ ἐὰν δὲν ἤθελεν εἶσθαι δίκαιότερον, καὶ προτιμότερον μάλιστα διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν δημοσίων, νὰ διδῆται εἰς τὴν ψήφον ἐκάστου πολίτου βάρος ἀκριβῶς ἀνάλογον πρὸς τὴν προσωπικὴν του κατάστασιν.

Ἐντεῦθεν προκύπτει μέγας ἀριθμὸς συστημάτων, πρὸς ὄργανισμὸν τῆς βαθμιαίας ψηφοφορίας ἢ τῆς πληθῆος τῶν ψήφων. Τινὲς ἀναδιοργανωταὶ, παρατηροῦντες εἰς τὴν κεκτημένην παρ' ἐκάστου περιουσίαν, ἢ τοῦλάχιστον εἰς τὴν ἐτησίαν ἐκάστου πρὸσόδον, τὸ ἥττον ἀπατηλὸν μέτρον τῆς κοινωνικῆς σπουδαιότητος τοῦ πολίτου καὶ τοῦ ἀναλόγου αὐτοῦ ἐνδιαφέροντος εἰς τὴν καλὴν τῶν δημοσίων διαχείρισιν, προέτειναν νὰ ληφθῇ ἡ τάξις τῆς προσόδου, ὡς αὕτη ὑπάρχει ἐν Ἀγγλίᾳ π. χ., ὡς βᾶσις ἀκριβῆς τοῦ δικαιώματος τοῦ ψηφοφορεῖν, καὶ ἡ πρώτη αὕτη ἰδέα ἤγαγεν αὐτοὺς εἰς ἐτέραν τὴν τοῦ μηχανισμοῦ τινος μοναδικῆς διὰ τε τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν κανονικότητά αὐτοῦ. Ἰποθέσωμεν τὴν τάξιν τῶν ἐχόντων πρὸσόδον διεσπαρμένην εἰς ἅπαντας, ἀπὸ τοῦ πλουσιωτάτου μέχρι τοῦ πνευσεστάτου· τούτου

δοθέντος, ἕκαστος πολίτης ἤθελε φέροι ἐν τῇ ψηφοφορίᾳ, ἐν εἰδὲ ψηφοδελτίου, τὴν ἀπόδειξιν παραλαβῆς τοῦ εἰσπράκτορος, δηλοῦσαν τὸν ἀριθμὸν τῆς τάξεώς του· τοῦτο δὲν θὰ ἴητο πλέον μία ψήφος, ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς ἐκεῖνος ὅστις ἤθελεν εἶσθαι ἐγγεγραμμένος εἰς λογαριασμὸν τοῦ ὑποψηφίου, δι' ὃν ἤθελεν ἐκφρασθῆ ὁ ἐκλογεὺς. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἕκαστος ὑποψήφιος ἤθελεν ἔχει τὴν ἰδίαν αὐτοῦ στήλην, ἐν ἣ ἤθελεν ἐγγράφεσθαι ἀλληλοδιαδόχως ὁ ἀριθμὸς τῆς τάξεως τῆς προσόδου, τῆς πληρωθείσης παρ' ἐκάστου τῶν ἐκλογέων του. Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐκλογῆς, θὰ ἠθροίζετο ἐκάστη στήλη, καὶ ἀπλῆ τις ἀντιπαραβολὴ μετὰ τῶν ἀριθμῶν τῶν διαφόρων αὐτῶν ἀθροίσεων, θὰ ἐπήρκει πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ψηφοφορίας καὶ πρὸς ἀποκατάστασιν τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλεχθέντος. Βεβαίως ἀδύνατον εἶναι νὰ φθάσῃ τις εἰς ἀποτέλεσμα ἀσφαλέστερον καὶ ἀκριβέστερον πρὸς σχηματισμὸν συνελεύσεως, ἐπὶ τῇ βᾶσει τῆς ἀκριβοῦς ἀντιπροσωπεύσεως συμφερόντων.

Ἀλλὰ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον μόνον τὰ ὕλικα συμφέροντα ἤθελεν ἀντιπροσωπευθῆ, καὶ, ἐν καὶ ἡ κατοχὴ εἴτε ἡ ἀπόκτησις μεγάλης προσόδου ἴσται γενικῶς ἐνδειξις ὀρισμένης τινος διανοητικῆς ἀναπτύξεως, ὁ τρόπος οὗτος τοῦ βαθμολογεῖν τὰς ψήφους ἐφάνη λίαν περιωρισμένος εἰς ἄλλους ἀναδιοργανωτάς. Ἐκρίθη δίκαιότερον τὸ ἐδραιώσαι τὴν ἀνάλογον ταύτην ψηφοφορίαν ἐπ' ἄλλας διακρίσεις ἢ τὰς τῆς περιουσίας, καὶ ἐπεχείρησαν νὰ σχηματίσωσι πίνακα διαφόρων τίτλων, οἵτινες δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν ἀνάλογον ἀπονομὴν τῶν ψήφων. Ὁ πίναξ αὐτὸς ἤθελε περιέχει κατ' ἀρχὰς τὰ στοιχεῖα τῆς ἀπλῆς ψηφοφορίας, οἷα τὸ ἀστυκὸν δικαίωμα καὶ ἡ ἀνδρική ἡλικία· κατόπιν θὰ ἤρχοντο οἱ τίτλοι οἱ δυνάμενοι νὰ δώσωσι δικαίωμα εἰς προσθέτους ψήφους, ἀπονεμομένους εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον, δηλαδὴ δεκαετῆ, εικοσαετῆ καὶ τριακονταετῆ ἐξάσκησιν τῶν ἐκλογικῶν δικαιωμάτων, ἢ νὰ ἐγένετο μέλος τῆς συγκλήτου, ἢ νὰ ἀπέκτησεν ὀρισμένην περιουσίαν ἀποδεικνυομένην διὰ τῆς προσόδου, διὰ τῶν πανεπιστημιακῶν βαθμῶν, ἢ διὰ τῆς ἐξασκήσεως σοφοῦ ἐπαγγέλματος. Τὸ σύστημα τοῦτο εἶναι ἥττον τοῦ πρώτου ἀποκλειστικόν, καὶ ἐδραιώνει τὴν πληθὺν τῶν ψήφων ἐπὶ βάσεων εὐρυτέρων, ἀλλ' εἶναι πολυπλοκώτερον· δὲν ἀναφέρομεν δὲ ταῦτα τὰ συστήματα εἰμὴ μόνον ἵνα μὴ ἀφήσωμεν τὸν ἀναγνώστην ξένον τῶν εὐφῶν τούτων συνδυασμῶν, καθότι πᾶν σύστημα, ἐγκαθιστῶν ψηφοφορίαν βαθμιαίαν, εἴτε ἀνάλογον ἐκ τῶν προτέρων, ἀποβάλλεται ὑπὸ τῆς χώρας ἡμῶν, ἐν τῇ ὁποίᾳ τὸ πνεῦμα τῆς ἰσότητος δὲν δύναται κατ' οὐδένα λόγον νὰ βαρύνῃ πλειότερον τῆς τοῦ ἐτέρου, τοῦ τοῦ πολίτου νὰ βαρύνῃ πλειότερον τῆς τοῦ ἐτέρου.

Ἄλλ' ἢ αὐτὴ ἀντίρρησης δὲν δύναται νὰ ἐγερθῆ κατὰ τῆς ἀθρόας ψηφοφορίας, ἥς ἡ ἀρχὴ ἐθιζάμευσεν ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ ἣτις εὐχαριστεῖ ἐνταυτῷ καὶ τὴν ὀρθὴν κρίσιν, καὶ τὴν δικαιοσύνην, καὶ τὸ δημόσιον συμφέρον. Ὁ σκοπὸς τῆς ἀθρόας ψηφοφορίας εἶναι τὸ ἐξασφαλίσαι ἀνάλογον ἀντιπροσωπεῖαν εἰς τὴν μειοψηφίαν, χωρὶς νὰ διακωλύσῃ τὴν πλειονοψηφίαν τοῦ νὰ ᾖναι νομίμως κυρία τῶν δημοσίων οὔτε νὰ δημιουργήσῃ οὐδὲν ἐκλογικὸν προνόμιον χάριν τῶν γνώσεων ἢ τῆς περιουσίας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὑπάρχει διάσωσης τῆς νομίμου ὑπεροχῆς τῆς πλειονοψηφίας, σεβασμὸς ἀπόλυτος τῆς ἰσότητος τῶν ψήφων καὶ, συγχρόνως, μέσον ἀσφαλὲς τοῦ παρέχειν τῇ μειοψηφίᾳ ἀντιπροσωπεῖαν κοινοβουλευτικὴν δικαίαν· τοιαῦται αἱ ὠφέλειαι τοῦ συστήματος τὰ ὁποῖον, ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς ἀθρόας ψήφου, ἐγκαινισθῆσεται ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ οὐ τινος διὰ βραχέων θέλομεν ἐκθέσει τὴν οἰκονομίαν.

Ἄς προσέξωμεν κατ' ἀρχὰς καλῶς ἐπὶ ἀδικίαν τινὰ, ἣν διὰ τῆς ἕξεως οἰκιοποιήθημεν, καὶ ἣτις οὐχ ἦττον δὲν εἶναι κατωτέρα τῶν ἄλλων χαρακτηρῶν τῶν μᾶλλον λυπηρῶν τοῦ γενικῶς ἐν χρήσει ἀντιπροσωπικοῦ συστήματος. Εἴτε ἓνα μόνον βουλευτὴν ἐκλογικὸς τις σύλλογος ἐκλέγει, εἴτε πολλοὺς ὁμοῦ ἐν τῷ ψηφοδελτίῳ τῆς ψηφοφορίας, ἀρκεῖ ὅπως μία τῶν μερίδων κέκτηται τὸ ἥμισυ πλέον μιᾶς τῶν ψήφων, ἵνα ἐκμηδενίσῃ τὰς ψήφους τοῦ ἐτέρου ἡμίσεος, καὶ οὕτω ν' ἀποστερήσῃ τὸ ἕτερον τοῦτο ἡμισυ πάσης ἀντιπροσωπεύσεως ἐν τῷ ἐθνικῷ Κοινοβουλίῳ. Σπάνιον ὁ διαμερισμὸς τῶν ψήφων νὰ ᾖναι ἐκατέρωθεν ἴσος· ἀλλὰ ποσάκις δὲν συμβαίνει ὥστε μειοψηφία σπουδαία νὰ βλέπῃ τὰς ψήφους τῆς τόσον ἐξ ὀλοκλήρου κατεστραμμένους ὑπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ψηφοδελτίου, ὡς ἂν δὲν ἐψήφισε. Παρὰ τρεῖταις ὁμοῦ ὅτι ἡ γνώμη τῆς μειοψηφίας ταύτης οὐδὲν ἦττον ἀντιπροσωπεύεται ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ, διότι εἰς ἄλλον τινὰ σύλλογον ἐδυνήθη αὐτὴ νὰ ἄρῃ νίκην. Τί δηλοῖ ἡ παρατήρησις αὕτη, εἰμὴ ὅτι ἡ ἀδικία ἐν τῷ ἀποτελέσματι μιᾶς ψηφοφορίας πρέπει καὶ ν' ἀνταμειφθῆ, ἀλλὰ ὅπως δι' ἄλλης ἀδικίας; Καὶ τίς ἀναλαμβάνει τὴν ἀνταμοιβὴν ταύτην; Τοῦτο εἶναι ἔργον τῆς τύχης, ἣτις θέλει μεταβάλλει τὴν μειοψηφίαν εἰς ἄλλο μέρος. Ἡ ἀνταμοιβὴ αὕτη εἶναι καὶ ἐκ τῶν μᾶλλον ἀνωμάλων καὶ ἐκ τῶν μᾶλλον ἀνεπαρκῶν, καὶ δύναται νὰ συμβῆ πολλὰκις μία γνώμη νὰ ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ δέκα ἐν τῇ ἐκλεκτικῇ βουλή, ἐνῶ τὸ σύνολον τῶν ἠττηθεισῶν μειοψηφῶν ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς, εἰς ἅπαντας τοὺς λοιποὺς συλλόγους, ἤθελε παράσχει εἰς αὐτὴν ἀναλόγως δικαίωμα εἰς ἐξήκοντα ἢ ὀγδοήκοντα ἀντιπροσώπους. Τὸ Κοινοβούλιον, ἐν τούτῳ τῷ συστήματι, ἀντιπροσωπεύει λοι-

πὸν λίαν περισσῶς τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώμην, οἷα-δήποτε καὶ ἂν ᾖ, ἐνῶ ἡ ψηφοφορία ἱκανοῦ ἀριθμοῦ πολιτῶν δὲν ἔχει οὐδεμίαν νόμιμον ἐπιβρῶν ἐπὶ τὴν πολιτείαν, καὶ εἶναι ἀπολύτως ὡς ἂν μὴ ᾖτο. Κοινοβούλιον οὕτω συγκεκοτημένον, δὲν εἶναι τὸ κάτοπερον τοῦ ἔθνους, ὅπερ τὸ ἰδανικὸν τοῦ ἀντιπροσωπευτικοῦ συστήματος, καὶ τὸ ἐκλογικὸν σύστημα ἐκ τοῦ ὁποῖου ἐξέρχεται εἶναι περιβεβλημένον ὑπὸ διηνεκοῦς ἀδικίας, ἀκανονίστως μετριάζομένης ὑπὸ τῆς τύχης.

Ποῖον ὁμοῦ ἤθελεν εἶσθαι τὸ μέσον τοῦ νὰ φθάσωμεν εἰς ἀντιπροσωπεῖαν ἀκριβοστεράν τοῦ ἐκλεκτικοῦ σώματος, χωρὶς νὰ ἐξασθενίσωμεν τὴν νόμιμον καὶ ἀναγκασίαν ἀντιπροσωπεῖαν τῶν πλειονοψηφῶν, καὶ χωρὶς νὰ προσβάλλωμεν κατ' οὐδένα τρόπον τὴν ἰσότητα τῶν ψήφων; Ἡ ἀθρόα ψήφος κάλλιστα δύναται νὰ χορηγήσῃ εἰς ἡμᾶς τὸ μέσον τοῦτο. Ἰποθέσωμεν ὅτι σύλλογός τις ἔχει τρεῖς πρὸς ἐκλογὴν βουλευτὰς ἐν τῷ ψηφοδελτίῳ, ἕκαστος ἐκλογεὺς διαθέτει τρεῖς ψήφους, ἐπειδὴ δύναται νὰ ἐγγράψῃ τρία ὀνόματα ἐν τῷ ψηφοδελτίῳ του. Κατὰ τὸ καθεστὸς σύστημα, ὁ ἐκλογεὺς πρέπει νὰ ἐγγράψῃ τρία διάφορα ὀνόματα, οὕτως ὥστε ν' ἀρκῆ εἰς τὴν μερίδα τὴν ἔχουσαν τὴν πλειονοψηφίαν νὰ συνεννοηθῆ περὶ τῶν τριῶν τούτων ὀνομάτων, ἵνα ὑποσκελίσῃ τὴν μειοψηφίαν τοῦ ἐκλογικοῦ συλλόγου, ὅσον πολυἀριθμὸς καὶ ἂν ᾖ αὕτη, ὅσην ἐλπίδα καὶ ἂν ἔχῃ ὅτι θέλει ἀντιπροσωπευθῆ ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ. Ἰποθέσωμεν, νῦν ὅτι εἶναι ἐπιτετραχμένον εἰς τὸν ἐκλογεὶα νὰ ἐγγράψῃ κατὰ βούλησιν ἐν τῷ ψηφοδελτίῳ αὐτοῦ ἢ τρία ὀνόματα διάφορα, ἢ τρεῖς τὸ αὐτὸ ὄνομα, καὶ ὅτι ἕκαστον ὄνομα ἐγγραφέν λογίζεται ὡς ψήφος μία. Ἐκ τούτου πάραυτα συνάγεται ὅτι, ἐὰν τὸ τρίτον τῶν ἐκλογέων συνεννοηθῆ νὰ δώσῃ ἕκαστος τὰς τρεῖς ταύτας ψήφους εἰς τὸν αὐτὸν ὑποψήφιον, ἡ μειοψηφία αὕτη τοῦ ἐνὸς τρίτου εἶναι βεβαία ὅτι θέλει κερδίσῃ μίαν τῶν τριῶν τούτων διαγωνιζομένων ἐκλογῶν, ὅπερ ταῦτόν ἐστι τῷ εἰπεῖν, ὅτι ἐνεστὶν ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ τρίτου τῶν ἐκλογέων νὰ ἀποκτήσῃσι τὸ τρίτον τῆς ἀπονεμηθείσης εἰς τὸν ἐκλογικὸν σύλλογον ἀντιπροσωπείας· ἐν ᾧ κατὰ τὸ ἐν ἰσχύει σύστημα, τὸ ἥμισυ ἦττον ἐνὸς τῶν ἐκλογέων δὲν κέκτηται οὔτε τὸ δικαίωμα, οὔτε τὸ μέσον νὰ ἀντιπροσωπεύηται, καὶ ἀπόλλυσι τὰς ἐκυτοῦ ψήφους τόσον βεβαίως, ὅσον ἐὰν τὰς ἐῤῥιπτεν εἰς τὸ ὕδωρ.

Τὸ σύστημα τῆς ἀθρόας ψήφου προσεγγίζει πλέον παντὸς ἄλλου τὸ ἀκριβοδικαίον, καὶ πληρέστατα τὴν συνείδησιν ἀναπαύει· ἀλλ', ὅσον μέγα καὶ ἂν ᾖ τὸ πλεονέκτημα τοῦτο, ὑπάρχουσιν ἄλλα τὰ ὁποῖα συνιστῶσι τοῦτο ὄχι ὀλιγώτερον ζωνῶς εἰς τὸν νομοθέτην. Ἀφίησιν ἄθικτον τὸ δικαίωμα τῶν ἐκλο-

ΤΟ ΠΑΝΔΩΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΒΙΟΥ.

—

ΠΑΡΟΙΜΙΑ ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ.

Διδαχθεῖσα ἀπαξ ἐν Νικαίᾳ ὑπὸ φίλων
καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ φίλων.

ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ, ὑπερήτις τοῦ πανδοχείου.
ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ (ἕκαστος ἀνὴρ), ὀδοιπόρος.
ΧΡΟΝΟΣ, ὀδῆγός.
Εἰς ΟΔΟΠΟΡΟΣ, πρόσωπον βωδῶν.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

ΧΡΟΝΟΣ, ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ.

ΧΡΟΝΟΣ. Καλὴν ἡμέραν, Φιλομάθεια! πάντοτε τὴν αὐτὴν φροντίδα καταβάλλεις, ἵνα στολιζῆς τὴν στέγην τῶν ὀδοιπόρων μου.

ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ. Ἡ οἰκία δὲν εἶναι ὠραία καί, ἂν δὲν τὴν ἐκαλλώπιζον μετὰ τὰ ἄνθη διὰ τῶν ὁποίων τὴν περιβάλλω, οἱ ὀδοιπόροι σου θὰ διήρχοντο θλιερῶς τὰς ὀλίγας στιγμὰς, ἃς παρέχεις εἰς αὐτοὺς.

ΧΡΟΝΟΣ. Ἐτοίμασες τὴν κλίνην αὐτοῦ τὸν ὁποῖον ὀδῆγῷ; μ' ἔνοεις καλῶς, ἡμίσειαν ὥραν ἵνα φάγῃ, μίαν ὥραν ἵνα ἀναπαυθῆ, καὶ ὅ' ἀναχωρήσῃ οἱ ἵπποι τάχιστα ἐτοιμάζονται εἰς τὴν ἄμαξαν.

ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ. Τὰ πάντα εἶναι ἐτοιμα. — Ἄλλ' ὁ ὀδοιπόρος σου, τὸν ὁποῖον εἶδον ἐκ τοῦ παραθύρου, φαίνεται κεκμηκῶς ἤδη· δὲν θὰ τὸν ἀφήσῃς ὀλίγον περισσότερον;

ΧΡΟΝΟΣ. Ποτέ.

ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ. Πολὺ δίκαιον ἔχουσι νὰ σὲ ἀποκαλῶσι *Μουρμούρη* (1).

ΧΡΟΝΟΣ. Χρόνος ὀνομάζομαι, ὠραία μου παιδίον.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Οἱ αὐτοί, ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ.]

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Λοιπὸν, ὄχι, τίποτε!

ΧΡΟΝΟΣ. Τί ἔχεις, ὀδοιπόρε μου; φαίνεσαι πολὺ ὀργισμένος.

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Ἐχὼ μέγα δίκαιον! Φιλονοικοῦσι νὰ με θέσωσιν εἰς τὸ κάτω κάτω μέρος τῆς τραπέζης. Θέλω θέσιν τιμητικὴν, ἢ ἄλλως προτιμῶ νὰ μὴ φάγω.

ΧΡΟΝΟΣ. Ὅ,τι θέλεις· τότε, ἀναπαύθητι. Ἄλλὰ μὴ λησμόνει ὅτι παρήλαθον ἤδη τέταρτον τῆς ὥρας

γικῶν πλειονοψηφῶν νὰ ἐπικρατῆ εἰς τὸ Κοινοβούλιον καὶ νὰ ἀποφασίξῃ περὶ τῆς διευθύνσεως τῶν δημοσίων· ἐπειδὴ εἰς πάντα σύλλογον, δύο μεταξὺ τριῶν βουλευτῶν, εἶναι βεβαίον ὅτι θὰ ἐκλεχθῶσιν ὑπὸ τῆς πλειονοψηφίας τῶν ἐκλογέων. Ἡ ἐνέργεια τοῦ Κοινοβουλίου δὲν ἐξασθενίζεται διόλου ἐκ τούτου, καὶ ἐξακολουθεῖ ν' ἀντιπροσωπεύῃ τὴν θέλησιν τοῦ ἔθνους, ἀντανακλώσῃ ἐν ταύτῳ μετὰ πλείονος πιστότητος τὴν διανοητικὴν του κατάστασιν. Τὸ σύστημα τοῦτο παρέχει συγχρόνως εἰς τὰς μειοψηφίας καταφύγιον ἀπαραδίστατον κατὰ τῶν ἀκαθέκτων βρεμάτων τῆς κοινῆς γνώμης, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπόκειται ἡ καθολικὴ ψηφοφορία. Δὲν παρατηροῦμεν πλέον, κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον τῆς ἐκλογῆς, τὰς ἀποθαῤῥυνομένας ἐκεῖνας μειοψηφίας, ἐξοργιζομένας καὶ παραδιδόμενας εἰς πικρὰς σκέψεις, τὰς ὁποίας ἐμπνέουσιν ἡ ἀπόλυτος ἀνικανότης καὶ τὸ συκεχυμένον αἶσθημα μεγάλης τινὸς ἀδικίας. Ὅπως τοῦναντίον, ἡ μειοψηφία, ἐξεγειρομένη ὑπὸ τῆς ἐλπίδος, καταλαμβάνει κανονικὴν θέσιν εἰς τὸν δημόσιον βίον καὶ, ὅπταν δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἀξίωσιν εἰς ἐξουσίαν κέκτηται τοῦλάχιστον τὸ βῆμα· εἶναι βεβαία ὅτι θέλει ἀποστελεῖ εἰς αὐτὸ τοὺς μᾶλλον σπουδαίους ἀντιπροσώπους τῆς καί, ὅταν φθάσῃ ἡ ἡμέρα τῆς ἐλευσεώς τῆς εἰς τὰ δημόσια, δὲν θὰ προσέλθῃ εἰς αὐτὰ ἐξηγριωμένη ὑπὸ τῆς σιωπῆς καὶ ἐξηρηθισμένη ὑπὸ τῆς πίεσεως, ἀλλ' ἐμφυχωμένη μᾶλλον ὑπὸ τοῦ εὐμενοῦς καὶ μετρίοφρονος πνεύματος, τὸ ὁποῖον ἀποκαλύπτουσι νόμοι δίκαιοι. Τέλος, δὲν ἠθέλομεν διατρέχει τὸν κίνδυνον τοῦ λοιποῦ νὰ βλέπωμεν ἐν τῷ σχηματισμῷ τῶν συνελεύσεων ἡμῶν τοὺς τοσοῦτον λυπηροὺς ἐκείνους ἀποκλεισμούς, οἵτινες δὲν ἀποστεροῦσι μὲν αὐτῶν μόνον γνώσεων σπουδαίων, συνεχέστατα ὁμοῦ προσβάλλουσι, διὰ μεγίστης ἀδικίας, καὶ αὐτὴν τὴν τοῦ ἔθνους τιμὴν.

Βλέπομεν λοιπὸν ἐν τῇ ἀθρόα ψήφῳ τὴν μᾶλλον εὐφροῦ καὶ μᾶλλον εὐτυχεῖ ἀνάπτυξιν ἀντιπροσωπευτικοῦ συστήματος, τὴν πρόσφορον ἀνθρώπῳ καταφανοῦς καὶ λυπηρὰς ἀδικίας ἐν τῷ παρόντι τρόπῳ σχηματισμοῦ τῶν ἐκλογικῶν ἡμῶν συνελεύσεων, καὶ τὸ ἀλάνθαστον μέσον τοῦ παραγαγεῖν ἐν ταῖς συνελεύσεσι ταύταις τὴν πλήρη καὶ πιστὴν εἰκόνα τοῦ εὐρέος σώματος, τὸ ὁποῖον γενεῖ αὐτὰς, χωρὶς νὰ καταστραφῆ ἡ ἐν αὐταῖς ὑπεροχὴ τῆς πλειονοψηφίας καὶ χωρὶς ν' ἀποστερήσωμεν αὐτῶν τὴν ἀναγκασίαν ἐνέργειαν πρὸς κυβέρνησιν μεγάλου λαοῦ.

(Ἐκ τῶν τοῦ Prevost-Paradol.)

Μεταφρασθὲν ὑπὸ ΔΙΚ.

(1) Μεταφράζοντες ἐκ τῆς Γαλλικῆς τὴν παροιμίαν ταύτην, ἀναγκασίμως νὰ μεταφράσωμεν καὶ τὰ ὀνόματα αὐτά. Ἡ ἀπλοῖα καὶ ἀφελὴς Φιλομάθεια ἐκλαμβάνει τὸ ὄνομα Chronon ταύτησιν τῷ Grognon, ἧτοι μουρμούρης. Σ. τ. Μ.

ἀφ' ἧς ἐφθάσαμεν ἐνταῦθα. Ἐγὼ θὰ ὑπάγω νὰ δώσω ὀλίγην βρώμην εἰς τοὺς ἵππους μου, οἵτινες εἰσι λογικώτεροι σοῦ καὶ θὰ εὐρωσι τὴν βρώμην ἐπ' ἴσης καλὴν εἴτε κρέματα πρὸς ἀριστερὰ εἴτε πρὸς δεξιὰ τοῦ μέρους ἐν ᾧ τρώγουσιν.

Ὁ ΧΡΟΝΟΣ ἐξέρχεται.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ, ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ.

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Ἰδοῦ, μὰ τὴν ἀλήθειαν, καλοὶ κύριοι, διὰ νὰ μὲ ἀπομακρύνωσιν εἰς τὸ κάτω κάτω τῆς τραπέζης μέρος! Θὰ τοῖς ἀποδείξω ποῖος εἶμαι. Οἱ αὐθάδεις!

ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ. Κύριε, ἐὰν δὲν θέλετε νὰ συνδειπνήσητε μετὰ τῶν ἄλλων, δύναμαι νὰ σᾶς φέρω φαγητὸν ἐν τῷ δωματίῳ τούτῳ.

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Περιφνημὸς ἰδέα, ὠραία μου παιδίσκη! Θὰ φάγω ἐδῶ.

ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ. Ἰπάγω λοιπὸν νὰ σᾶς παρασκευάσω τὴν τράπεζαν· τί θέλετε νὰ φάγητε;

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Πῶς ὀνομάζεται ὁ κύριος τοῦ πανδοχείου τούτου;

ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ. Ὄνομάζεται Θεόκτιστος... Ἀλλά...

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Τί σημαίνει τὸ ὄνομα τούτου; Προφανῶς εἶναι ἑλληνικόν... Θεός, Dieu. — Ἀλλά *cliste*... τί σημαίνει *cliste*?

ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ. Θὰ ἐκάμνατε ἴσως καλλίτερον, ἐὰν κατεγίνεσθε νὰ τρώγητε.

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Ζήτησον νὰ εὕρῃς ἐν λεξικὸν ἑλληνικόν.

ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ. Δὲν πιστεύω νὰ εὕρω, κύριε· ἀλλ' ὑπάρχουσι διάφορα ἄλλα φαγητὰ, ὕσπρια, τυρίον καὶ ὀπωρικά.

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. *Cliste!*... τίς δύναται νὰ μ' ἐξηγήσῃ τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως *cliste*? — Ὡραία μου κόρη, μοὶ κάμνεις τὴν χάριν ν' ἀποστείλῃς εὐθὺς τώρα ἓνα ὑπηρετὴν εἰς τι βιβλιοπωλεῖον διὰ νὰ ζητήσῃ ἐν λεξικὸν ἑλληνικόν;

ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ. Ἰπάγω, κύριε· ἀλλά, μὰ τὴν ἀλήθειαν, θὰ ἐκάμνατε καλλίτερα... Τελευταῖον, ὅπως θέλετε. — Συγχρόνως θὰ διατάξω τὸ φαγητὸν σᾶς. — Ἀπεφασίσατε τί θὰ φάγητε;

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Ἐπεθύμουν νὰ φάγω ἓνα σκολόπακα.

ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ. Δὲν ἤξεύρω ἐὰν θὰ εὕρω.

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Ἐὰν δὲν εὕρῃς ἐδῶ, εὐρίσκεις ἀλλαχοῦ. Ἄς ἐρευνήσουν.

ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ. Ἀλλά, κύριε, λησμονεῖτε...

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Ὄχι... τὸ γεῦμά μου θὰ διαρκέσῃ ὀλίγον περισσότερον· ἀλλά θὰ κοιμηθῶ ὀλιγώτερον, καὶ οὕτω προφθάνω.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ μόνος.

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Ἄ! τί ὠραία, τί χαρίζεσα κόρη! πόσον ὠραῖον γεῦμα θὰ ἔκαμνον μετ' αὐτῆς, ἐὰν συνεκάθητο μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν τράπεζαν! Ἐπιθυμῶ νὰ τὸ προτείνω εἰς αὐτήν. *Cliste*... Πρέπει ὅπως-δήποτε νὰ μάθω τί σημαίνει ἡ λέξις *Theocliste*... Καὶ τὸ γράμμα Θ τὸ ὁποῖον εὐρίσκειται πρὸ τοῦ ὀνόματος ἐπὶ τοῦ σήματος, μήπως λέγῃ *Θρασύβουλος*, *Θεόγγις*!... Ἰπάρχουσι ἄνδρες καλούμενοι Θεόγγις· ἐγνώρισα τοιοῦτους. Δὲν θὰ φύγω ἐκ τούτου τοῦ πανδοχείου πρὶν ἢ μάθω τί σημαίνει τὸ γράμμα Θ...

Καὶ ἡ ὠραία αὕτη κόρη! ὀπόση ἠδονὴ τὸ νὰ τὴν βλέπω ἐδῶ, ἀπέναντί μου! νὰ πίνω οἶνον Συρακούσιον ἐντὸς τῆς φιάλης εἰς τὴν ὁποίαν ἔβρεξε τὰ χεῖλη τῆς! Χωρὶς ἄλλο, θὰ τὴν παρακαλέσω νὰ συμφάγῃ μετ' ἐμοῦ. — Ἀλλά, πρέπει νὰ σκεφθῶ ὀλίγον, πῶς θὰ τῇ κάμω τὴν πρότασιν αὐτήν; Ἐὰν κάμω τὴν πρότασιν μου διὰ στίχων, εἶναι ἰδέα ἀπλῆ καὶ τοῦτο.

Ἄς ἴδωμεν ἐν τούτοις,
Ὡραία Φιλομάθεια...
Ἰκούσα νὰ τὴν φωνάζουσι Φιλομάθειαν. — Παράδοξον ὄνομα!

Ὡραία Φιλομάθεια, ἄγγελε, θεὰ ἡ γυνὴ!
Θὰ ἐπροτίμων:
Θεὰ, ἄγγελε ἡ κάλλιον γυνὴ!
Ἡ ὁμοιοκαταληξία εἰς τὴν λέξιν *γυνή*;
Ἦθελον ν' ἀποφύγω τὰς χυδαῖς ὁμοιοκαταληξίας: *νυκτερινή* κτλ.

Εὔρον τὴν ὁμοιοκαταληξίαν.
Τὸ ἰνδαλμά μου μόνη εἶσαι σύ.
Χῦσον τὸ νέκταρ τούτο...

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ.

ΧΡΟΝΟΣ, ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ.

ΧΡΟΝΟΣ. Ἐ! ὀδοιπόρε μου, εἰξεύρεις ὅτι ἡ ὥρα παρέρχεται ταχέως... — Οἱ μαῦροί μου ἵπποι κροαίνουσι καὶ θὰ φύγωσιν ὀσονούπω... Σκέψου λοιπὸν...

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Ἄ! ἐφθασες ἐγκαίρως· δός μοι τὴν ὁμοιοκαταληξίαν εἰς τὴν λέξιν *γυνή*.

ΧΡΟΝΟΣ. Δὲν πρόκειται περὶ ὁμοιοκαταληξίας, ἀλλὰ περὶ σκέψεως. Ἰδὲ τὸ ὠρολόγιον.

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Ἐν ἀνάγκῃ μεταχειρίζομαι τὴν λέξιν *νυκτερινή*. Καὶ ἔπειτα ἡ γυνὴ δὲν εὐρίσκει κακοὺς ἄλλους στίχους εἰμὴ μόνον ὕσους κάμνουσιν εἰς ἄλλην ἐκτὸς αὐτῆς.

ΧΡΟΝΟΣ. Σὲ εἰδοποίησα. Οἱ κάτω εὐρίσκόμενοι ἐγευμάτισαν ἤδη.

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ.

Οἱ αὐτοί, ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ, κομίζουσα πινάκια.

ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ. Κύριε, ἔστειλα νὰ εὕρω λεξικόν, καὶ διέταξα δύο μικροὺς σκολόπακας, καὶ ὄχι μεγάλον σκολόπακα. — Μουρμούρη, κάμε μου λοιπὸν τὴν χάριν νὰ τοὺς φέρῃς, διότι ἐγὼ θὰ ἐτοιμάσω τὴν τράπεζαν τοῦ κυρίου.

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Δὲν εὕρες σκολόπακα μεγάλον! ἄ! εἶναι ἀνυπόφορον.

Ὁ Χρόνος ἐξέρχεται.

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ.

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ, ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ.

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Ναί, θέλω νὰ συμπῶ μετὰ τῆς νέας αὐτῆς κόρης οἶνον τῶν Συρακουσῶν· θέλω νὰ τὴν στέψω μὲ λευκὰ βόδα.

(Ἐγίρειται καὶ κρούει τὸν κώδωνα.)

Θεράπων, φέρε οἶνον τῶν Συρακουσῶν καὶ λευκὰ βόδα.

ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ. Ἀλλά, κύριέ μου, σκέπτεσθε τί πράττετε; τῇ ἀληθείᾳ μ' ἐμπνέετε ἐνδιαφέρον καὶ φοβοῦμαι...

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Τῇ ἐμπνέω ἐνδιαφέρον!... ἑλκτικὴ νεῖνις! Ὡ! πόσον λαμπρὸν γεῦμα θὰ κάμω μετ' αὐτῆς! Ὄποση χάρις, ὀπόση εὐκαμψία, ὀπόση ἀρμονία εἰς τὰς κινήσεις, ὀπόση ὠραιότης! — Ἄς τὴν καλέσω λοιπὸν. Ἀλλὰ ἡ ἐπάρατος αὐτὴ ὁμοιοκαταληξία!

(Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἡ Φιλομάθεια παραθεῖται τὸ πινάκιον, ἔπειτα θέτει ἐν ἄνθος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς.)

Ὡραία Φιλομάθεια, θεὰ καὶ ἄγγελέ μου,
Μὲ τὸν οἶνον τῶν Συρακουσῶν καὶ τὸ πῦρ
τῶν ὀφθαλμῶν σου
Σπεῦσε νὰ κατασβεσθῶσιν αἱ φλόγες
τῆς καρδίας μου.

Ὅποιος ποιητικὸς οἶστρος! ὀπόση εὐχέρεια! Ἐνα εἶτι στίχον καὶ τελειῶν τὴν πρόσκλησίν μου. Ἀλλ' ὁ οἶνος τῶν Συρακουσῶν καὶ τὰ λευκὰ βόδα; (Κρούει τὸν κώδωνα.) Θεράπων!

ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ. Τί ἐπιθυμεῖτε, κύριε;

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Σοὶ τὸ εἶπον, ὠραία μου, οἶνον τῶν Συρακουσῶν καὶ βόδα λευκὰ.

Ἐξέρχεται.

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΩΗ.

ΧΡΟΝΟΣ, ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ.

ΧΡΟΝΟΣ. Ἰδοῦ οἱ δύο μικροὶ σκολόπακες. Σᾶς εἰδοποιῶ δὲ ὅτι οἱ δύο ἄλλοι ὀδοιπόροι βόγγαλιζοῦσιν ὡς μακάριοι!

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Ἐ, οἱ σκολόπακες δὲν εἶναι ἐψημένοι!

ΧΡΟΝΟΣ. Αὐτοὶ τρώγονται ὅπως εἶναι.

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ, Τρώγονται ὅπως ἕκαστος τοὺς θέλει, ἐὰν τρώγονται αὐτοί· ἀλλ', ἐπειδὴ ἐγὼ σκέπτομαι νὰ τοὺς φάγω...

ΧΡΟΝΟΣ. Ἐὰν ὀλίγον ἀκόμη συνδιαλεχθῆτε, δὲν θὰ φάγητε διόλου.

Ἐξέρχεται.

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. *Τὴν καταβιβρώσκουσα τὴν καρδίαν μου.*

ΣΚΗΝΗ ΕΝΝΑΤΗ.

Οἱ αὐτοί, ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ.

ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ, (εἰσερχομένη.) Κύριε, δὲν εὐρέθησαν οὔτε οἶνος τῶν Συρακουσῶν οὔτε βόδα λευκὰ. Σᾶς φέρω ὅμως Καμπανίτην, εἰς δὲ τὰ δοχεῖα ταῦτα ὑπάρχουσι βόδα τῆς Βεγγάλης.

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Καμπανίτης!... Καὶ ὁ στίχος μου ἐγένετο, καὶ λέγει Συρακούσιος!

*Μὲ τὸν Συρακούσιον οἶνον καὶ τὸ πῦρ
τῶν ὀφθαλμῶν σου...*

Δὲν δύναμαι νὰ εἶπω εἰς τὸ ὑψηλὸν ὕψος·

Μὲ τὸν Καμπανίτην...

Καὶ καμπανίτης δὲν δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν στίχον. — Ἄ! μοὶ ἐπῆλθε μία ἰδέα!... ἄ! τί ὠραῖος στίχος! τί ὠραία ἀντίθεσις! — Ὁ καμπανίτης εἶναι παγερός;

ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ. Δὲν πιστεύω, κύριε, καὶ ἔπειτα δὲν ἐννοῶ τί ἐστὶ παγερός.

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Ἄ! τί ὠραῖος στίχος!

*Ὁ πάγος τοῦ οἴνου τούτου καὶ τὸ πῦρ
τῶν ὀφθαλμῶν σου*

Θὰ ἐπιφέρωσι...

Πρέπει ἀναποφεύκτως, τέκνον μου, ὁ οἶνος αὐτὸς ν' ἀποψυγῇ. — Ἐχετε πάγον, δὲν ἔχει οὕτως;

ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ. Ὄχι, κύριε.

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Παράδοξον! λοιπὸν τὸ πανδοχεῖον τούτο εἶναι καπηλεῖον; Καὶ τὰ βόδα τῆς Βεγγάλης! πόσον ὠραιότερον θὰ ἤρμοζον τὰ λευκὰ βόδα εἰς τὰς μελαίνας τρίχας τῆς! — Τὰ βόδα τῆς Βεγγάλης θὰ ἤρμοζον κάλλιον εἰς ξανθὴν. Ἄ! ἀλλὰ ὑπῆρχε ξανθὴ τις ἐντὸς τοῦ ὀχήματος. — Αὐτὴ ἐν τούτοις εἶναι πολὺ ὠραία! Ὅς δεύτερον πινάκιον, τέκνον μου.

ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ. Κατ' ἰδίαν. Ὡ Θεέ μου, τί θέλει νὰ κάμῃ;

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Ἐπειτα ζήτησον καμπανίτην καὶ κατασκευάσον στέμμα μὲ τὰ βόδα τῆς Βεγγά-

λης. (Ἡ Φιλομάθεια τείνει νὰ ἐξέλθῃ· αὐτὸς δὲ τὴν ἀποκαλεῖται.)
Ἐ! κυρία μου! πῶς, μοὶ παραθέτους μικροὺς σκο-
λόπακκας ἄνευ πορτοκαλλίων;

ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ. Ἀλλὰ δὲν μὰς ζητοῦσι τοιαῦτα ποτέ.

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Διότι δὲν ξενίζετε ἐν τῷ ἀ-
θλίῳ τούτῳ κοπηλιῶ εἰμὴ ἀγροίκους ὡς τοὺς εὐ-
ρισκομένους ἐν τῷ ἐστιατορίῳ, οἵτινες ἤθελον νὰ μὲ
θέσωσιν εἰς τὸ κάτω τῆς τραπέζης μέρος. . . Δὲν θὰ
φάγω μικροὺς σκολόπακκας ἄνευ πορτοκαλλίων. Φέρε
μοι λοιπὸν, ὠραία κόρη, καμπανίτην καὶ πορτο-
κάλλια, καὶ ἐλθέ ἐνταῦθα νὰ κατασκευάσῃς τὸ
στέμμα ἐκ βόδων τῆς Βεγγάλης. Ἄ! ἐλησμόνησα,
ἐρώτησον συγχρόνως τί ἐγίνε μία ξανθὴ, ἥτις εὐρί-
σκετο ἐν τῇ ἀμάξῃ. (Χασμάται.) Τῇ ἀληθείᾳ ἀπύ-
δησα. (Ἡ Φιλομάθεια ἐξέρχεται.) Τὰ βόδα τῆς Βεγγάλης
μὲ ἐλκύουσι πρὸς τὴν ξανθὴν. Ἦτον ἐνδεδυμένη μὲ
πολλὴν χάριν. Θὰ ἦναι πολὺ ὠραία μὲ τὸν ἐκ βό-
δων στέφανον καὶ τὴν λευκὴν ἐσθῆτα· τὰ πάντα
εἰς τὰς γυναίκας ἐξηγουῦνται διὰ φορεμάτων. — Εἰς
πᾶν συμβεβηκός, εἰς πᾶσαν εὐτυχίαν, εἰς πᾶσαν
καταστροφὴν χρησιμεύει ὡς πρόφασις ἐν φόρεμα.
Φίλη τις δίδει χορὸν, φόρεμα ὑπανδρεύεται, φό-
ρεμα ἀποθνήσκει, φόρεμα φόρεμα, καὶ πάντοτε
φόρεμα.

Καὶ ἔπειτα ἡ Φιλομάθεια δὲν εἶναι ὑπερήτις παν-
δοχείου; φαίνεται χρηστή· ἀλλ' ὅπως δὴ ποτε εἶναι
ὑπερήτις πανδοχείου, ἐνῶ ἡ ἄλλη ἔχει ἀνατροπὴν
τινα· ἴσως εἶναι βαρονίς, ἴσως κόμησας, ἴσως πριγκ-
κηπέσσα. Τί; οἶδε; — Καὶ διὰ τί νὰ μὴ συμφάγω
μετὰ μιάς πριγκηπέσσης; Εἶδαμεν βασιλεῖς; νου-
φευομένους ποιμενίδας· καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη θὰ
ἐβλέπομεν τοῦτο, ἐὰν αἱ ποιμενίδες δὲν καθίσταντο
δύσπιστοι καὶ δὲν ἐζήτων ἐγγυητάς. . . Καλὰ, ἀλλὰ
πῶς νὰ τὴν κάμω νὰ μὲ ἀρέσῃ. . . Ἄ! τοὺς αὐτοὺς
στίχους! Εἰς τὴν χριστεστάτην αὐτὴν Φιλομάθειαν
μόνον ὁ τίτλος τῆς πριγκηπέσσης ἐλλείπει! Καὶ ὁ
στίχος μου; . . . Ἄ! νυστάζω πολὺ.

ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ, ἐπανερχόμενη. Ἰδοὺ τὰ πορτοκάλ-
ια καὶ ὁ καμπανίτης, καὶ τὸ χονδρὸν βιβλίον τὸ
ὅποιον ἐζήτησες; ἀλλὰ μὴ δοθῆς εἰς τὴν ἀνάγνωσιν,
διότι δὲν θὰ δυνήθῃς νὰ φάγῃς.

(Πλέκει στέφανον ἐκ βόδων.)

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Ἄ! τὸ λεζικόν! . . . *Cliste*. . .
(Φιλολογεῖ.) *Κτιζῶ*. Κατασκευάζω, οἰκοδομῶ. Θεό-
κτιστος, κατασκευασμένος παρὰ Θεοῦ. (Κλίνει ἐπὶ τοῦ
βιβλίου καὶ ἀποκοιμάται.) Ὡ! ὁ Θεὸς κατασκευάσας τὸν
πανδοχέα αὐτόν· πρέπει νὰ ἴδω πῶς ὁ Θεὸς κατα-
σκευάζει τοὺς πανδοχείς.

(Ἀποκοιμάται.)

ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ. Ἰδοὺ κατασκευάσθη ὁ στέφανος.
Ἐὰν ἦτο δι' ἐμέ. . . Ἄ! Θεέ μου, κοιμάται! Ποτέ

δὲν ἐπίστευον ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἤθελε κοιμηθῆ-
ναι. Μὲ παρατῆρει μὲ τοσαύτην περιπάθειαν! — Πολλὸ
λυποῦμαι! ὁ στέφανος θὰ μοὶ ἤρμοζε τόσον καλά.
(Θέτει αὐτὸν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς.) Ὡ! Θεέ μου, ῥογγαλίζει!
— Ἄλλ' εἶναι κακοῦργος!

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ, ἐνειροπολῶν. Ναί, θεῖα πριγκη-
πέσσα· ναί, ξανθὴ καὶ θυμασία πριγκηπέσσα, —
ἔχω βασιλικὴν καρδίαν. Βραδύτερον, εἰς τὸν πρῶ-
τον φρόνον ὅστις χηρέυῃ, θὰ σοὶ καταστήσω βα-
σίλισσαν. . . Γελᾷ! . . Ἰδοὺ γυνὴ καλῶς ἀναθετραμ-
μένη! Χωρὶς ἀμφιβολίαν, ἀγαπῶ πλείστορον τὴν
μελαγχροινὴν. . . (Ἐξυπνᾷ.) Ἄ! κατεβλήθη ὑπὸ τοῦ
ὑπνου! — Τυχῆως, κόρη μου! ἐτοίμασον τὴν κλί-
νην μου, διὰ νὰ κοιμηθῶ, ἔστω καὶ ἡμίσειαν μόνην
ὥραν.

ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ, (βίπτουσα τὸν στέφανον μετ' ἀγανακτή-
σεως.) Ἡ κλίνη σου εἶναι ἐτοίμη, κύριε. Κοιμήσου
καλῶς, ῥογγάλισε καλῶς, καὶ ὄνειρεύθητι ὅτι πίνεις
οἶνον τῶν Συρακουσῶν· ὄνειρεύθητι ὅτι εἶσαι ἐρωτό-
ληπτος· ὄνειρεύθητι ὅτι ἔχεις πολὺ πνεῦμα· ὄνειρεύ-
θητι ὅτι σὲ ἀγαπῶσιν· ὄνειρεύθητι τελευταῖον ὅτι
εἶσαι εὐτυχής!

(Σύρει τὰ παραπετάσματα τῆς παστάδος καὶ ἐξέρχεται.)

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. «Κοιμήθητι, ὄνειρεύθητι!» Ἀ-
λεῖ ὅ,τι θέλει! — Ἄς ἴδωμεν κατὰ πρῶτον πῶς ἐ-
στρώθη ἡ κλίνη μου. . . (Ἐξετάζει προσεκτικῶς τὴν κλίνην.)
Ἄ! καλὰ, ναί, νὰ κοιμηθῶ λοιπὸν, ἔχων τὴν κεφα-
λήν τόσον χαμηλά! (Σημαίνει τὸν κώδωνα καὶ φωνεῖ.)
Ἐ! κόρη μου, ἔ! παιδίον, δός μοι ἐν ἄλλο προσκε-
φάλαιον. — Ἡ κεφαλὴ μου εἶναι πολὺ χαμηλά!
(Ἐξετάζει καὶ αὐτὴς τὴν κλίνην.) Ἐπειτα ἡ κλίνη αὐτὴ δὲν
ἐστρώθη πρὸ βῆ μηνῶν· ἤθελον νὰ ἐγνώριζον τί θέ-
τουσιν ἐντὸς τῶν κλινοσρωμῶν. (Σημαίνει τὸν κώδωνα.)
Παιδίον! ἔ! κόρη, φέρε μοι λοιπὸν ἐν προσκεφά-
λαιον, τί διάβολος!

(Κόπτει τὴν βεβήν στρωμνῆς τινος καὶ ἀποβάλλει ἐξ αὐτῆς ἔμ-
σηματα καὶ τεμάχια ξυλαρίων, τὰ ὅποια μεταφέρει ἔμπροσθεν
τῆς σκηνῆς.)

Ἰδοὺ νόστιμον πρᾶγμα! (Σημαίνει, ἡ δὲ γλωσσὶς θραύ-
εται καὶ τῷ μῆνι ἐν τῇ χειρὶ.) Δὲν θὰ ἐλθῶσιν! ἀφεύ-
κτως δὲν θὰ ἐλθῶσιν! — Ἐν τούτοις δὲν δύναμαι νὰ
κοιμηθῶ ἔχων τὴν κεφαλὴν τόσον χαμηλά. (Θέτει
ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον τὰ πινάκια, τὸν ἄρτον καὶ τὰ περόνια.)
Καὶ τοῦτο ἀκόμη, καὶ τοῦτο ἀκόμη, καλὸν καὶ
τοῦτο!

Ἄ! ναί, ἐλησμόνησα. Καὶ τὸ ἐκ βάμβακος νυκτε-
ρινόν μου κάλυμμα ποῦ εἶναι; Ποῦ εὐρίσκειται ἡ
κλείς μου; Διήλθεν ἀναμέσον τοῦ ἐπανωφορίου μου;
(Ἐρευνᾷ.) Ἡ συνάγχη εὐκόλως ἀρπάζεται! — Ἄ! ἰδοὺ
ἡ κλείς. (Ἀνοίγει τὸ κιβώτιόν του.) Πόσον τὸ καινούργος
μου ἱμάτιον κατεπλακώθη! (Τὸ διπλώνει.) Αὐτοὶ οἱ
ὕπηρέται! ἤθελον νὰ τοὺς εἶχον διὰ νὰ τοὺς διώξω!
(Θέτει ἐπὶ κεφαλῆς τὸ ἐκ βάμβακος νυκτερινὸν κάλυμμα καὶ

ἀποβάλλει τὸ ἐπανωφορίον του λέγων.) Ἄ! πόσον εἶμαι ἀ-
πυθνημένος καὶ πόσον πεινῶ! — Ὅποιον ταξείδιον!
ὅποιον καπηλείον!

Χασμάται· ἔπειτα ἀνοίγει τὴν κλίνην του καὶ θέτει ἐπ' αὐτῆς
τὸν ἕνα πόδα· κρούεται σφοδρῶς ἡ θύρα.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ.

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ, ΧΡΟΝΟΣ, εἰσερχόμενος μετὰ τριῶν
ἰδοιπόρων.

ΧΡΟΝΟΣ. Εἰς τὸ ὄχημα! οἱ ἵπποι ἐξεύχθησαν,
εἰς τὸ ὄχημα! θέσις διὰ τοὺς ἄλλους ἰδοιπόρους!
(Σύρει τὸν Ἐκαστανδρον ἐκτὸς τῆς κλίνης.)

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Πλὴν δὲν ἀνεπαύθη! πλὴν δὲν
ἔφαγα! πλὴν. . .

(Ἡ Φιλομάθεια καὶ οἱ λοιποὶ ἰδοιπόροι κάθηνται εἰς τὴν τράπε-
ζαν καὶ πίνουσιν οἶνον τῆς Καμπανίας. Ὁ Χρόνος σύρει τὸν
Ἐκαστανδρον, ὅστις λαμβάνει ἰσπευσμένως τὰ ἱμάτιά του.)

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ. Ἐ! καλὰ, ἀλλὰ τρώγουσι τὸ
φαγητόν μου; Μὲ ἀπατᾷς! Δὲν εἶναι καπηλείον,
τοῦ βίου τὸ πανδοχεῖον, εἶναι καταγώγιον!

Πῶς! παρῆλθεν ἡδὴ ὁ χρόνος! Ταῦτο εἶναι θαυ-
ματοποιία! Τί λοιπὸν εἶναι ἡ περιουσία αὐτῆ! Τί
τὸ πανδοχεῖον αὐτὸ, τοῦ ὁποίου τὸν κύριον δὲν βλέ-
πομεν; Τί εἶναι ὁ τρομερὸς οὗτος ὀδηγός!

(Ὁ Χρόνος τὸν σύρει ἔξω καὶ γίνονται ἄφαντοι.)

ΕΚΑΣΤΑΝΔΡΟΣ, (ἐπανέρχεται, παρακολουθούμενος ὑπὸ
τοῦ Χρόνου, ὅστις τὸν κρατεῖ ἐκ τοῦ ὤμου.) Ἄλλ' εἰπέ μοι
τούλάχιστον τί σημαίνει τὸ γράμμα Θ τὸ εὐρισκό-
μενον ἐπὶ τῆς προμετωπίδος.

(Ὁ Χρόνος τὸν σύρει ἐξ ἐλοκλήρου, ἰδοιπόρος δὲ τις πρόσωπον
βωδὸν, βίπτεται ἐπὶ τῆς κλίνης.)

ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ. Πάντες ἄρα γε εἶναι ὡς αὐτός;
Δὲν ἔχουσιν εἰμὴ μίαν ἢ δύο ὥρας διὰ ν' ἀγαπή-
σωσι, νὰ πῶσι καὶ νὰ κοιμηθῶσι· καὶ διέρχονται
ὀλόκληρον τὸ βραχὺ τοῦτο τοῦ χρόνου διάστημα
συζητοῦντες περὶ ἐρωτος, περὶ οἴνων, περὶ πανδο-
χέως, καὶ τελευταῖον στρώνουσι κλίνην ἐπὶ τῆς ὀ-
ποιᾶς ἄλλοι ἐρχονται νὰ κοιμηθῶσιν!

(Ἐκ τῶν τοῦ Alphonse Karr.)

Μεταφρασθὲν ὑπὸ ΔΙΚ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ, ἡ περιγραφή τοπογραφικὴ, ἀρχαιο-
λογικὴ καὶ ἱστορικὴ τῆς περιωνύμου ταύτης μεγαλοπόλεως
κτλ. ὑπὸ ΣΚΑΡΑΑΤΟΥ Δ. τοῦ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ. — ΤΟΜΟΣ Γ'.
περιέχων τὰ πάλαι καὶ νῦν ἦθη καὶ ἔθη τῶν τῆς Κωνσταν-
τινουπόλεως κατοίκων. — Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου
Χ. Νικολαΐδου, Φιλαδελφείως, 1869.

Δὲν ἐνθυμούμεθα τίς τῶν ἰδιοτρόπων ἐκείνων John
Bulls, ὡς ἐνασμενίζονται καλοῦντες τοὺς ἐκείθεν τῆς
Μάγνης γείτονας τῶν οἱ φιλοσκώμμονες Πικρισίνοι,

τῶν μετ' ἀκαμάτου ζήλου ἐπιδεικνυόντων εἰς τὰ
τέσσαρα πέρατα τῆς γῆς τὰς δαυκόχρους παρρηνα-
θίδας τῶν, τὰς νωδὰς τῶν σιαγόνων καὶ τοὺς λεβη-
τοσχήμους πῖλους τῶν, ἐπισκεφθεὶς ποτε τὴν βασι-
λίδα τῶν πόλεων καὶ δημοσιεύσας κατόπιν, κατὰ τὸ
πατροπαράδοτον ἔθιμον παντὸς κελῶς ἀναθετραμ-
μένου ἄγγλου περιγητοῦ, τὴν ἐκθεσιν τοῦ ταξεί-
διου του, ἀναφέρει ὅτι μόνη θέα τῆς Κωνσταν-
τινουπόλεως, ἧς ἀπήλαυσε, ἦν ἡ ἀπὸ τοῦ κτα-
στρώματος τοῦ ἀτμοπλοίου του. Ἀφ' ἧς τὸ ἀτμο-
κίνητον παρήλλαξε τὴν ἄκραν τῶν ἐπὶ τὰ Πύργων,
μέχρις οὗ κάμπτον τὰ κατάφυτα ἐρείπια τῶν βυ-
ζαντινῶν ἀνακτόρων ἠγκυροβόλησεν ἐν τῷ Χρυσῷ
Κερατὶ πρὸ τῆς ῥυπαρᾶς ἀκτῆς τοῦ Γαλατᾶ, ὁ Ἄγ-
γλος δὲν κατῶρθε νὰ χορτάσῃ τοὺς ὀφθαλμούς
του· καὶ εἶχε δίκαιον. Ὅτε ἰδίως παραλλάξας τὸ
Σαράϊ Μπουρνου εὐρέθη ὁ υἱός τῆς ἀγγλικῆς ὀμί-
χλης ἀπέναντι τῆς φωτοβολούσης Ἐπταλόφου, ἔχων
δεξιόθεν τοῦ τὸ Κατάστενον καὶ ἀριστερόθεν αὐτοῦ
τὰ θολὰ βάρη τοῦ Κερατίου κόλπου, ἐνώπιον δ' αὐ-
τοῦ τοὺς ὑπεραλλήλους θόλους τῶν τζαμιῶν καὶ
τοὺς ὑψιτενεῖς μιναρέδας τῶν, ἀναδύοντας οὕτως εἰ-
πεῖν ἐκ παραλλήλου μετὰ τῶν ἀπειραρίθμων κυπα-
ρίσων τῶν περίξ γηλόφων ἀπὸ τῆς πολυχρώμου
καὶ κταστικτοῦ μάζης τῶν ἀσιατικῶν κισσιῶν,
τῶν κερκαστῶν οἰκιῶν, τῶν ἐρυθρῶν ἀνδρῶν καὶ
τῶν ὑελοφράκτων περισσῶν, λουομένους δὲ ἐντὸς τῶν
λευκῶν νιφάδων τῆς πρωϊνῆς ὀρώσου, ἃς δὲν εἶχεν ἔτι
κατορθώσει νὰ διαλύσῃ ὁ ὀπισθεν τοῦ μαγικῶ ἐκεί-
νου πανοράματος ἀνίσχων ἥλιος, οἱ πράσινοι ὀφθαλ-
μοὶ τοῦ τέκνου τῆς Ἀλβιδῶνος διεστάλησαν φοβερῶς,
τὰ χεῖλη του διεστάλησαν φοβερώτερον, καὶ ἀνα-
φωνήσας ἐν ἀληθῶς φοβερὸν «Aho!» εἰμεινε χαί-
νων καὶ θαυμάζων· ναί, ἀληθῶς θαυμάζων, ἄφωνος
καὶ καταπεπληγμένος ὑπὸ τὸ θέλητρον τῆς γοη-
τείας, καὶ τοι εἶχεν ἀμετακλήτως ἀποφασίσει, ὅτε
κατέλειπε τὰ ἀκάθαρτα καὶ μελκνὰ ρεῖθρα τοῦ Τα-
μέσεως, νὰ μὴ θαυμάσῃ τίποτε κατὰ τὴν ὀδοιπο-
ρίαν του, μῆτε νὰ φωνῇ ἐκπληττόμενος πρὸς ὅ,τι
δήποτε, παρέχων τοῖς περὶ αὐτὸν ἀπρεπῆ καὶ ἄτο-
πον θεῶν ἄγγλου ἐξιππαζομένου. Ἐνῶ δὲ περίξ του
ἐθορύθει τὸ ἀποβιβαζόμενον πλῆθος τῶν ἐπιβατῶν
καὶ τὸ εἰσπνδῶν σμήνος τῶν καϊκτζίδων, ἐνῶ ἐσύ-
ριζε παρ' αὐτῷ σατανικῶς ἡ ἐκπνεύουσα ἀτμομηχανὴ
καὶ ἔτριζεν ἡ ἀπὸ τοῦ πυθμένου τοῦ ἀτμοπλοίου
ἀνασύρουσα τὰ κιβώτια τῶν ὀδοιπόρων τροχιλέα, ἐνῶ
ταραχὴ καὶ κίνησις κατέκλυζον πανταχόθεν τὰ ὠτά
του καὶ τὰ ὄμματά του, ἀτάραχος ἐκεῖνος καὶ ἀκί-
νητος, στήλη ἀλόε ἐπὶ τῆς πρῶμνης τοῦ σκάφους,
εἰσέωρει. Ὅτε δὲ τέλος, κενωθέντος ἐντελῶς τοῦ ἀτ-
μοκινήτου, προσεκλήθη καὶ αὐτὸς παρὰ τινος τῶν
ἀξιωματικῶν νὰ ἀποβῇ εἰς τὴν ζιφάνη.

— Αὐο! ἐξεφώνησεν, οἷον εἰ ἀφυπνισθεὶς, νὰ ἐξέλθῃ;

— Βέβαια· ἐδῶ τί θὰ κάμετε;

— Ὁ βλέπω...

— Βλέπετε καὶ ἐξῶ.

— Τοιοῦτον θέαμα, ὡς αὐτό; ὑπέλαβεν ὁ Ἄγγλος, καὶ περιήγαγε κύκλῳ τὴν ὀστεώδη χεῖρά του καὶ τὸν μακρὸν του βραχίονα.

— Τοιοῦτον ὄχι βέβαια, τῷ παρατηρήθη, ἀλλὰ...

— Ἐμὲ ἀρκεῖ τοῦτο, προσέθηκε, καὶ μένω ἐδῶ.

Καὶ ἔμεινε πραγματικῶς. Εἶδε τὴν Κωνσταντινούπολιν μόνον ἐξ ἀπόπτου, τὴν ἐθαύμασεν ἀνέτως, χωρὶς νὰ ταραξῆ τὰς συνθεσίας τοῦ βίου του, χωρὶς νὰ προγευματίσῃ κακῶς μήτε νὰ κοιμηθῆ ἐπὶ σκληρᾶς κλίνης, καὶ ἐπιστρέψας εἰς τὴν πάτριον γῆν ἐξέδωκε τὴν περιήγησίν του. Δὲν ἤξεύρω ἂν περιέγραψεν εἰς τὸ βιβλίον του μόνον ὅ,τι εἶδεν ἢ ἐξετάθη καὶ εἰς ὅ,τι δὲν εἶδε, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν πατριωτῶν αὐτοῦ. Πλὴν, μὴ πως ἄρα γε διαφέρουσι πολὺ τοῦ ἀστείου τούτου Ἄγγλου οἱ πλείστοι τῶν Εὐρωπαϊκῶν περιηγητῶν, οἵτινες ὀδοιποροῦντες μετὰ τοῦ τυπωμένου ὁδηγοῦ τῶν ὑπὸ μάλης, ὡς τυφλοὶ χειραγωγοῦμενοι, βλέπουσι μόνον ὅ,τι καὶ ὅπως ἐκεῖνος βλέπει, αἰσθάνονται ὅ,τι ἐκεῖνος αἰσθάνεται, κρίνουσι ὅπως ἐκεῖνος κρίνει, καὶ συνάποφέρουσι μεθ' ἑαυτῶν ὅσας καὶ ὁποῖας ἐκεῖνος τοῖς ἐπιτρέπει ἐντυπώσεις; Οὕτω δὲ δυστυχῶς περιηγοῦνται οἱ πλείστοι τῶν Εὐρωπαϊκῶν. Ὀδοιποροῦντες συνήθως ὄχι διὰ νὰ μάθωσι καὶ διδάξωσι κατόπιν ἄλλους, ὄχι διὰ νὰ φωτισθῶσιν ὡς περιηγηταὶ καὶ φωτίσωσιν ἔπειτα ἕνα περιηγηθῶσι καὶ ἔχωσιν ὕστερον τὴν ἄρῃστον εὐχαρίστησιν νὰ ἴδωσιν ἑαυτοὺς τυπωμένους, βλέπουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον μετὰ ξένους ὀφθαλμοὺς καὶ βλέπουσι μόνον τὴν ἐπιφάνειαν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀπατηλὴ καὶ προδοτικὴ ἐπιφάνεια ἀλλάσσει καθ' ἡμέραν καὶ μεταβάλλεται μετὰ τοὺς καιροὺς καὶ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, αἱ διηγήσεις τῶν οὐδὲν ἄλλο ἀποβαίνουσιν ἢ ἀτελεῖ φωτογραφήματα τῆς στιγμῆς, ἐφ' ὧν βλέπει τις μόνον ὀλίγας σκιὰς καὶ ὀλίγα φῶτα, εἰκόνας, ἃς διέψευσεν ἤδη ὁ χρόνος, βωπογραφήματα ὧν μετέλλαξε τὴν ὄψιν ἐπιπνεύσας ὁ ἀνεμος. Ἄν δὲ τοῦτο ἦν ἀλήθεια κρατοῦσα ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἐν ταῖς περιγραφαῖς τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ἐν ταῖς κατὰ τὴν ἀνατολὴν ὁμοῦς περιηγήσεσιν εἶνε πάντοτε σχεδὸν ἄψευδος. «Καὶ ἰδοὺ διατί, λέγει ὀρθότατα καὶ ἀληθέστατα ὁ Κύριος Βυζάντιος ἐν τοῖς προλεγόμενοις τοῦ ὑπὸ λόγον Τρίτου τόμου τῆς πολυτίμου αὐτοῦ συγγραφῆς, ἰδοὺ διατί μεταξὺ τοσούτου σμῆνους συγγραφέων καὶ περιηγητῶν, ὅσοι ἐπεχείρησαν, κατὰ τοὺς τελευταίους ἰδίως χρόνους νὰ ἱστορήσωσι τὴν Τουρκίαν, τόσον ὀλίγοι εἶνε οἱ λόγου

ἄξιοι.» — «Εἰς διακοσίους καὶ ἐπέκεινα, προσθέτει, ἀριθμοῦνται, ὅσους ἀνέγνων' μεταξύ αὐτῶν ἀμφιβάλλω ἐὰν δώδεκα - δεκαπέντε, μοὶ ἐχρησίμευσαν τῶν δὲ λοιπῶν μεταμέλει μοι ὅτι ἐκοψα τὰ φύλλα. Καὶ τοῦτο διατί; διότι ὁ βίος τῶν ἐν τῇ ἀνατολῇ λαῶν δὲν εἶνε δημόσιος, καθὼς ὁ τῶν Εὐρωπαϊκῶν.» Εἰς τὸν θέλοντα νὰ ἴδῃ καὶ νὰ παρατηρήσῃ τὴν ἀνατολὴν, νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ περιγράψῃ αὐτὴν, δὲν ἀρκεῖ μόνον ἡ ἐπιφάνεια. Ἄν ὁ ἐξωτερικὸς καὶ καθ' ἡμέραν τῷ τυχόντι ὁρατὸς βίος ἔθνους τινὸς δὲν εἶνε ἀσφαλὲς αὐτοῦ γνώρισμα, οὔτε ἐλέγχει πάντοτε ἀψευδῶς τὸν ἐσωτερικὸν αὐτοῦ βίον, τὴν φύσιν αὐτοῦ, τὰς ἰδέας του, τὰ αἰσθηματά του, τὰς λύπας του, τὰς χαρὰς του, πολὺ μᾶλλον καὶ ἰδίως ἀληθεύει τοῦτο περὶ τῶν ἀνατολικῶν λαῶν, οἵτινες δὲν ζῶσι διὰ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ δι' ἑαυτοῦς. Ὁ ἀνατολίτης δὲν ἀπέβαλεν ἔτι τὴν φυσικὴν τῶν ἀξέστον λαῶν ἀφέλειαν, δὲν ὑποκρίνεται, δὲν κομψεύεται, δὲν τεχνάζεται, δὲν συγκεντρώνει τὸν πλείστον τῆς ἐνεργητικότητος αὐτοῦ εἰς τὸ φαινόμενον καὶ ἐξωτερικὸν αὐτοῦ βίον, ἵνα φανῇ τοιοῦτος ἢ τοιοῦτος εἰς τὰ ὅμματα τοῦ παρατηρητοῦ, ὅπως συμβαίνει συνήθως παρὰ τοῖς πλείστοις πεπολιτισμένους λαοῖς, οἵτινες ἐν παντὶ συλλογίζονται τὸ πῶς εἶνε δυνατόν sauver les apparences, οἵτινες ἠξεύρουσιν ὅτι παρατηροῦνται καὶ διατίθενται πρὸς τοῦτο ἀκριβῶς τοιοῦτοι ἢ τοιοῦτοι. «Ὁ ὀθωμανὸς, λέγει ὁ Κ. Βυζάντιος, ζῆ δι' ἑαυτὸν, καὶ ζῆ ὅσον ἐνδέχεται μεμονωμένος· ὅταν μάλιστα ὑποπτέσῃ ὅτι τὸν παρατηρεῖς, δυσκοιλιανεῖ, κρύπτεται ἔτι μᾶλλον, ἀνατριχιάζει ὡς τὰ ἀγρίμυα, δὲν εἶνε χειροθήκη.» Ἄς φαντασθῆ λοιπὸν ὁ ἀναγνώστης πόσον εἶνε δύσκολον νὰ παρατηρήσῃ τις καὶ γνωρίσῃ ἀνέτως καὶ ἀπταιστώσως τοιοῦτου λαοῦ τὴν φυσιογνωμίαν καὶ νὰ ἀποδώσῃ αὐτὴν ἀψευδῆ. Ἀληθῶς ἐξ ἐνέδρας μόνον καὶ κατασκοπείας δύναται τις νὰ φωτογραφήσῃ τοὺς ἀνατολικοὺς λαοὺς· ἄγνωστος, κεκρυμμένος καὶ λανθάνων πρέπει τις νὰ ὑπεισέλθῃ μεταξὺ αὐτῶν, κρύφα νὰ τοὺς παρατηρήσῃ, καὶ ἔχῃ τὴν ἀληθῆ τῶν εἰκόνων. Ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ὁμοῦς ἀρκεῖ, διὰ τὸν θέλοντα νὰ θέσῃ βαθύτερον τὸν ἐξεταστικὸν αὐτοῦ δάκτυλον, καὶ νὰ εἰσδύσῃ εἰς ὄλον οὐχὶ μόνον τὸν ὕλικόν καὶ αἰσθητικὸν ἀλλὰ καὶ τὸν ἠθικὸν καὶ διανοητικὸν βίον ἀνατολικοῦ τινος λαοῦ· «δὲν ἀρκεῖ μόνον, λέγει ὁ προφεύστατα παρὰ τοῦ Κ. Βυζάντιου ἐπὶ τούτῳ παρατιθέμενος Βόλνεϋ, δὲν ἀρκεῖ νὰ ἐξῆσε μετ' αὐτῶν ἔτη καὶ νὰ ἐσπουδάσεν ἐπὶ σκοπῶν τὰς ἐξῆς καὶ τὰ ἔθιμά των, ἀλλὰ νὰ συνησθάνῃ, παρεκτός τούτου, καὶ αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ τὰ ἀποτελέσματα καὶ τὴν ἐπιρροὴν αὐτῶν.»

Ἐδῶ δὲ εἰς τὰς τελευταίας λέξεις συγκοροφῶται ἡ σπουδαία ἀξία τοῦ ἀληθῶς μοναδικοῦ ὡς πρὸς

τοῦτο συγγράμματος τοῦ Κ. Βυζάντιου, καὶ ἰδίως τοῦ πρὸ τινῶν ἡμερῶν ἐκδοθέντος Τρίτου αὐτοῦ τόμου. Ἄν δὲ θερμοὶ τινες πατριῶται, ἐκ τῶν οὐδεμιᾶν ἐπιτρεπόντων εἰς τοὺς Τούρκους ἀρετὴν, θελήσωσι νὰ καταλογίσωσιν εἰς ἐλάττωμα τοῦ βιβλίου τοῦ Κυρίου Σκαρλάτου τὴν ὑπερβάλλουσάν που συμπάθειαν αὐτοῦ πρὸς τοὺς ὀθωμανοὺς, τὴν αὐτὴν ἔχει ρίζαν καὶ ἡ συμπάθειά του αὕτη, ἢ καὶ ἡ καθ' ὅλου τοῦ ἔργου του ἀξία. Αἴτιον καὶ ταύτης καὶ ἐκείνης εἶνε ὅτι ὁ Κύριος Βυζάντιος ἐγνώρισεν τὴν Τουρκίαν καὶ τοὺς Τούρκους, ὅσον ὀλίγοι, πολὺ ὀλίγοι τῶν περὶ αὐτῆς γραφάντων. Γνωρίσας δὲ τοὺς ὀθωμανοὺς καὶ τὴν χώραν των ἐκ τοῦ σύγγυος καὶ κατὰ βάθος, ζήσας μετ' αὐτῶν, ἀναστραφεὶς μετ' αὐτῶν, συνομιλήσας, συνδιασκεδάσας, συμπανηγυρίσας μαζύ των, διερευνησας πᾶν ἄδυτον τεῦ τε δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ αὐτῶν βίου, καὶ ταῦτα πάντα ὡς ἐλεύθερος προκαταλήψεως παρατηρητῆς, ἀνεγράψεν τὰ τε φῶτα καὶ τὰς σκιὰς τῆς εἰκόνας, καὶ ἀμφοτέρω ἀπέδωκε πιστῶς. Ἄν δὲ που, ὡς προείπομεν, φαίνεται εὐαρεστότερον πῶς περὶ τὰ φωτεινότερα μέρη τῆς εἰκόνας διατρίβων, τούτου αὐτὸς ὁ ἴδιος παρέχει ἡμῖν τὴν ἐξήγησιν, διὰ τῶν ἀνωτέρω παρατεθέντων λογίων τοῦ Βόλνεϋ. Ὁ Κύριος Βυζάντιος συνησθάνθη αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ τὰ ἀποτελέσματα καὶ τὴν ἐπιρροὴν τῶν ἔξεων καὶ τῶν ἐθίμων τῶν ὀθωμανῶν· συζήσας μετ' αὐτῶν, συνησθάνθη ὅ,τι ἐκείνοι μετέσχε τοῦ βίου των, συνεταυτίσθη οὕτως εἰπεὶν μετὰ τοῦ ἀντικειμένου, ὅπερ ἤθελε νὰ σπουδάσῃ, ἐποτίσθη εἰς τὸ βυάκιον οὐ τινος ἠθέλησε νὰ περιγράψῃ τὸν ψίθυρον καὶ τὸ διαυγὲς βεῖθρον, καὶ ἀνέπνευσε τὴν ἀτμοσφαιραν ἐκείνην, ἢν ἐπεβάλετο νὰ ἐξετάσῃ. Τοῦτο δὲ ἐξηγεῖ καὶ τὴν ἄλλην ἐκείνην καὶ μεγάλην ἀρετὴν τῆς συγγραφῆς τοῦ Κυρίου Βυζάντιου, τὴν θερμότητα τῶν περιγραφῶν του καὶ τὸ ἀληθὲς αἰσθημα, ὅπερ ἀποπνεύουσιν αἱ εἰκόνας του. Παραμένων μετ' ἐπικῆς λεπτομερείας εἰς τὰ καθ' ἕκαστα τῶν ἀπεικονισμάτων αὐτοῦ, περικοσμεῖ αὐτὰ ἀληθῶς avec amour, ὡς μήτηρ τὸ φίλτατόν της, τὰ περιχαίρεται, τὰ καμαρώνει, οὕτως εἰπεῖν, οὐχὶ δὲ σπανίως ἀναφέρεται καὶ εἰς περιπαθῆ λυρισμὸν πρὸ τοῦ κάλλους καὶ τῆς γοητευτικῆς πρωτοτυπίας των. Ἡ καλλιτεχνικὴ ὁμοῦς αὕτη συμπάθεια τοῦ συγγραφέως τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὸ ἀντικείμενόν του, οὐχὶ μόνον φυσικωτάτη ὡς ἐκ τῆς μακρᾶς αὐτοῦ συμβιώσεως καὶ συγχρωτίσεως μετὰ τοῦ λαοῦ, ὃν ἐπεβάλετο νὰ σπουδάσῃ καὶ περιγράψῃ, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαία ἄλλως εἰς ἐμπύχωσιν καὶ ζωοποίησιν τῶν περιγραφῶν καὶ εἰκόνων του, οὐδέποτε παράγει αὐτὸν εἰς μεροληπτικὴν ὑπερτίμησιν τῶν ἀρετῶν ἢ ἄδικον ὑποτίμησιν τῶν ἐλαττωμάτων τῶν Τούρκων. Ὁ Κύριος Βυζάντιος εἶνε θερμὸς καὶ συμ-

παθὴς ὡς καλλιτέχνης, ἀλλὰ δίκαιος καὶ αὐστηρὸς ὡς παρατηρητῆς.

Τοιαύτη ἡ θεμελιώδης ἀρετὴ τοῦ ἀνὰ χεῖρας βιβλίου, δι' οὗ ὁ Κύριος Σκαρλάτος συνετέλεσεν ἔργον σπουδαιότατον καὶ ἀληθῶς πρωτότυπον, ὅποια ὀλίγιστα δυστυχῶς ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡ νηπιάζουσα ἡμῶν φιλολογία. Τὴν ἀρετὴν δὲ ταύτην τοῦ τρίτου τόμου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐξαίροντες, ἀναφέρομεν αὐτὴν φυσικῶ τῷ λόγῳ, εἰς τὰ περὶ Τούρκων ἰδίως καὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῶν νῦν κατοικῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως γραφόμενα. Καὶ ποιούμεθα τὴν διάκρισιν ταύτην, καθότι ὁ Κύριος Βυζάντιος δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὰ σύγχρονα, ἀλλ' ἀνερχόμενος καὶ εἰς τὰ παλαιὰ, περιερχόμενος τὸ χριστιανικὸν Βυζάντιον, καὶ εἰς τῆς γραικορωμαϊκῆς αὐλῆς τὰ ἄδυτα εἰσχωρῶν, ἀναπλάττει πλήρη καὶ πολὺχρωμον τὴν εἰκόνα τοῦ περιέργου ἐκεῖνου βίου, οὐ τινος ἢ πολυτελῆς χλιδῆ καὶ ἡ ἀνους ἐθιμοτυπία ἐξηγῆθησαν τὸν ἑλληνισμὸν, μέχρις οὗ τὸν ἔθαψαν τέλος ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς πύλης τοῦ ἁγίου Ῥωμανοῦ. Εἰς ταῦτα δὲ, τὰ εἰς τὸν βίον τῶν Γραικορωμαϊκῶν ἰδίως ἀφορῶντα μέρη τοῦ τρίτου τόμου τῆς βίβλου του, δὲν ἠξεύρει ὁ ἀναγνώστης τί πρότερον καὶ τί μᾶλλον νὰ θαυμάσῃ τὴν ἀνεξάντλητον ὑπομονὴν καὶ τὸ χαλκέντερον ἀληθῶς τοῦ ἀνδρὸς, μὴ ἀποδυσπετήσαντος νὰ ἐκθάψῃ ἀπὸ τὰς εὐρωτιώσας νεκροθήκας τοῦ Πορφυρογεννήτου, τοῦ Χωνιάτου καὶ τοῦ Γρηγοῦ τὰς σκληρὰς μουμίας τῶν ἀναριθμητῶν ὀφθαλμικῶν τοῦ βυζαντινοῦ παλατιοῦ, ἢ τὴν ἀκρίβειαν μεθ' ἧς ὀνοματοθετεῖ καὶ κατατάσσει αὐτάς, ἐμπνέων νέαν ζωὴν εἰς τοὺς δυσκινήτους τῶν σκελετοῦς, ἢ τὴν τέχνην καὶ τὴν περίκομφον χάριν, δι' ὧν τὰς συναγεῖρει εἰς γραφικὸς ὀμίλους καὶ τὰς ἀπεικονίζει πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ ἀναγνώστου. Περιερχόμενος ἀσφαλῆ τῷ ποδὶ τὰ τρίκλινα καὶ τὰ κουδούκλια, τὰ ἀκούβιτα καὶ τὰ ἐσκουδίβιτα, εἰσχωρῶν διὰ τοῦ ἀριαδνείου μίτου τῆς βαθείας αὐτοῦ πολυμαθείας εἰς τὸν φοβερὸν αὐτῶν λαβύρινθον διὰ τῶν διαβατικῶν καὶ τῶν κορτίνων, διανοίγων τὰ συρτὰ βῆλα καὶ ἀναβαίνων τὰ μαρμάρια γραθῆλια, συνοδεύει τὸν αὐγουστον διὰ τοῦ αὐγουστῆως μέχρι τοῦ ἡμικυκλίου τῆς ἀψίδος, καὶ μένει ἐκεῖ παρὰ τὸ τρίκογχον μετὰ τῶν βασιλικῶν καὶ τῶν πατριαίων, μετὰ τῶν πραιποσίτων καὶ τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν δομειστικῶν, μετὰ τῶν πρωτοσπαθαρῶν καὶ σπαθαροκανδιδάτων, τῶν σπαθαροκουβικουλαρίων καὶ ὀστροπριμηκυρίων, τῶν μαγίστρων καὶ ἀσηκρήτων, καὶ ὄλου ἐκεῖνου τοῦ βομβώδους καὶ καταστράπτοντος ἐκ χρυσοῦ καὶ πολυτίμων λίθων ἔσμου τῆς αὐλῆς τῶν γραικορωμαϊκῶν αὐτοκρατόρων. Μετ' αὐτῶν δὲ ὡς μετ' οἰκείων ἀναστρεφόμενος, τοὺς σπουδάζει καὶ τοὺς φωτογραφεῖ προσέχει εἰς τὰς πτώσεις των

καὶ τὰς προσκυνήσεις, ἀκούει τῶν προσήσεων καὶ τῶν χαιρετισμῶν των, μετρεῖ τὰ βήματά των καὶ τὰς χειρονομίας των, καὶ μειδιᾷ τὸ μειδίαμα τοῦ περιέργου παρατηρητοῦ ἐπὶ τῇ μικρότητι τῆς ἐκπιπτούσης ἐκείνης μεγαλειότητος.

Ὡς πρὸς τοῦτο ἰδίως τὸ μέρος τῆς συγγραφῆς αὐτοῦ, τὸ περὶ βυζαντινῶν καὶ τῆς βυζαντινῆς αὐτῆς πραγματευόμενον, ὁ Κύριος Βυζάντιος συνετέλεσεν ἔργον πρωτότυπον καὶ μοναδικόν, οὐ μόνον δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτοὺς τοὺς τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης φιλόστοργας· καὶ οὐ μόνον τὴν νεοελληνικὴν φιλολογίαν ἐκόσμησε δι' αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἐτι ἐπλούτισε τὴν ἐν παντὶ πλουτούσαν καὶ παντὸς σχεδὸν περιττεύουσαν φιλολογίαν τῆς ἐσπερίας, παρ' ἣ μέχρι πρὸ μικροῦ, πρὸ τῆς ἐκδόσεως δηλαδὴ τῶν κατὰ τῶν *Meσαιῶνα Βυζαντινῶν* (*Byzantiner des Mittelalters in ihrem Staats-Hof- und Privatleben, etc.*) τοῦ βιβλιοφύλακος τῆς ἐν Ἄλλῃ πανεπιστημιακῆς βιβλιοθήκης Κραουσίου (*Johann Heinrich Krause*), οὐδὲν, οὔτε μεγάλου οὔτε μικροῦ λόγου ἄξιον σύγγραμμα ἠδύνατο νὰ δεῖξῃ τις, διατρίβον περὶ τὸν βίον τῶν Βυζαντινῶν. Τὸ βιβλίον τοῦτο τοῦ Γερμανοῦ δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψιν ὁ Κύριος Βυζάντιος, οὔτε ἠδύνατο νὰ ἔχῃ, καθὼ ἐκδοθὲν μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ Τρίτου τόμου τῆς Κωνσταντινουπόλεως· οὐδὲν ὅμως ἐκ τούτου ἐζημιώθη ἡ συγγραφή του. Ὁ Κραούσιος ἀντλεῖ ἐκ τῆς Βυζαντιδος, ὅθεν ἀντλεῖ καὶ ὁ Κύριος Βυζάντιος, μὲ μόνον τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ Ἕλληνας ἱστορικὸς ἀντλεῖ πολὺ κάλλιον, πολὺ μᾶλλον ἐν ἐπιγνώσει καὶ μετὰ πολὺ πλειοτέρας ἐπιστάσεως ἢ ὁ γερμανὸς ἀρχαιολόγος. Παρακαλοῦμεν δὲ νὰ μὴ σκανδαλισθῶσιν ἐκ τούτου μήτε νὰ ἐλέγξωσιν ἡμᾶς ὡς βλασφημοῦντας οἱ παρ' ἡμῖν τοῖς εἰδώλοις τῶν κατὰ τὴν ἐσπερίαν σοφῶν προσκυνούντες. Δὲν εἶνε τοῦ παρόντος νὰ παραλληλίσωμεν, ἔστω καὶ ἐκ μιᾶς μόνον ἐπόψεως, τὰ δύο ταῦτα ἔργα, τὸ ἑλληνικὸν πρὸς τὸ γερμανικόν, ἀλλ' ἀρκούμεθα τοσοῦτο μόνον νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα, παρακαλοῦντες τοὺς δυναμένους τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν, νὰ ἐπιληφθῶσι τοῦ παραλληλισμοῦ τούτου λεπτομερέστερον, ἂν θέλωσι νὰ πεισθῶσιν ἀφ' ἑαυτῶν περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων ἡμῶν.

Τὸν Τρίτον αὐτοῦ τόμον διαιρεῖ ὁ Κ. Βυζάντιος εἰς τέσσαρα τμήματα, ὧν τὸ μὲν Α' περιλαμβάνει τὰ τῆς Κυβερνήσεως, τὸ δὲ Β' τὰ περὶ τῶν κατοίκων, τὸ Γ' τὰ περὶ ἠθῶν καὶ ἔθιμων, καὶ τὸ Δ' τὰ περὶ θρησκείας, νομοθεσίας καὶ γλώσσης. Ὁμολογοῦμεν, ὅτι τὸ καθ' ἡμᾶς ἠθέλωμεν προτιμήσει, ἀντὶ τῆς διαίρεσεως ταύτης, τῆς μετεχούσης πως αὐθαίρετου, ἄλλην τινα ἀπλουστεράν, νομίζομεν, καὶ φυσικωτέραν, τὴν εἰς δύο δηλ. μεγάλα τμήματα, ἄ-

τινα, πραγματευόμενα, τὸ μὲν περὶ τοῦ δημοσίου τὸ δὲ περὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τῶν κατοίκων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἠδύνατο νὰ περιλάβωσιν εἰς ἰδια κεφάλαια τὰς ἰδικιτέρας διαίρεσεις τῆς εἰς ἑκάτερα αὐτῶν προσπιπτούσης ὕλης. Δὲν ἐπιμένομεν ὅμως εἰς τοῦτο, καθότι καὶ ὡς ἔχει ἡ διαίρεσις τοῦ βιβλίου οὐδὲν ἔχει τὸ δυνάμενον νὰ σκοτίσῃ ἢ συγχύσῃ τὸν ἀναγνώστην, πλὴν μικρῶν τινῶν μόνον ἐπαναλήψεων, ἀναποφεύκτων εἰς συγγράμματα τοιαύτης φύσεως καὶ τοιούτου ἔγκου.

Οὔτε τὰ ὄρια μικρᾶς βιβλιογραφικῆς διατριβῆς ἐπιτρέπουσιν, οὔτε εἶνε δυνατόν δυστυχῶς ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς καὶ τοῦ εἶδους τοῦ βιβλίου νὰ εἰσχωρήσωμεν εἰς λεπτομερῆ ἔκθεσιν τῶν περιχομένων τοῦ Γ' τόμου· ἀνάγκη θὰ ἦτον, ἀντιγράφοντες σχεδὸν ὀλόκληρον τὸ βιβλίον, νὰ μετακινώσωμεν ἐνταῦθα εἰς τοὺς ἀναγνώστους μας ὅλους αὐτοῦ τοὺς θησαυρούς. Οὔτε ἀποτολμῶμεν δὲ νὰ συστήσωμεν αὐτοῖς τοῦτο μᾶλλον ἢ ἐκεῖνο τὸ κεφάλαιον, καθότι καὶ οὕτω πάλιν ἠθέλωμεν σχεδὸν ἀντιγράψαι τὸν πίνακα τῶν περιχομένων. Τὸ καθ' ἡμᾶς ἐντούτοις, ἂν θέλῃ ὁ ἀναγνώστης νὰ μάθῃ ποῦ εὐαρεστότερον διετρίψαμεν ἀναγινώσκοντες τὸν Γ' τόμον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τίνα αὐτοῦ μέρη εἶχον ἰδιαίτερον δι' ἡμᾶς τὸ θέλητρον, δὲν δισταζόμεν νὰ ἐξομολογηθῶμεν τὸ μυστικὸν τῶν ἠδονικῶν στιγμῶν, ἃς διήλθομεν ἐν τῇ ἀναγνώσει τοῦ βιβλίου τοῦ Κυρίου Βυζαντιοῦ. Δὲν παρεμείναμεν εἰς τὰ βυζαντινὰ τὸ ὁμολογοῦμεν. Ὄχι, διότι ταῦτα εἶνε ὀλιγώτερον τῶν ἄλλων ἐνδιαφέροντα, ἀλλὰ διότι τὸ θέαμα ὅλης ἐκείνης τῆς ἀλλοκότου, ἀλλοπροσάλλου καὶ πεφουσημένης πομπῆς, γεννᾷ ἐν ἡμῖν πάντοτε ἀλγεινὴν τινα συναίσθησιν, ἀναλογιζομένοις ποῦ κατήντησε δι' αὐτῆς τὸ ἔθνος τὸ ἑλληνικόν. Συναναλογιζόμεθα τὸ τέλος τῆς μετὰ τὴν περίκλειον ἐποχὴν ἀθηναϊκῆς διαφθορᾶς, παρατιθέμεθα ἐν νῶ ποῦ κατέβηκεν ἡ ῥωμαϊκὴ παραλυσία ἢ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν τελευταίων αυτοκρατόρων, καὶ οὕτω τὴν ἀπὸ τοῦ ποικίλου θεάματος τῆς πολυτελείας τῆς γραικωρωμαϊκῆς αὐτῆς αἰσθητικῆς ἡμῶν εὐχαρίστησιν κολάζει καὶ πικραίνει ἢ ἀπὸ τῆς μοιραίας αὐτῆς καταστροφῆς ἀλγηδῶν. Ἐνετρυφήσαμεν λοιπὸν ἀληθῶς εἰς τὰς περιγραφὰς τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ βίου τῶν σημερινῶν ὀθωμανῶν· προσηλώσαμεν ἀπληστοὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἡμῶν εἰς τὸ μαγευτικὸν καλειδοσκοπίον ὑπερῆταίμασεν ἡμῖν ὁ Κύριος Βυζάντιος, ἐδράξαμεν περιέργοι τὸ ἄκρον τοῦ ἱματίου του καὶ παρεκλούθησαμεν αὐτὸν, εἰσερχόμενον ἀδιακρίτως εἰς τὰ ἀπόκρυφα τῆς ὀθωμανικῆς ζωῆς καὶ ἐτάζοντα πᾶσαν αὐτῆς φάσιν. Εἰσῆλθομεν μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ Σαράϊ καὶ τὸ Σουλτανικὸν χαρέμι, ἐγνωρίσαμεν μετ' αὐτοῦ τὴν Βαλιδὲν καὶ τὰς ὀδαλικήσας, εἶδομεν τὸν

Κισλάρ-ἀγῶν καὶ τοὺς μαύρους φρουροὺς τοῦ αυτοκρατορικοῦ γυναικωνίτου, συμπαρακολουθήσαμεν, ἐπόμενοι εἰς τὰ βήματά του, τὸν Σουλτάνον μεταβαίνοντα εἰς τὸ τζαμίον, ἀνεστράφημεν μετὰ τοῦ Σεχ-οὐλ-ισλάμη καὶ τῶν οὐλεμάδων, καὶ ἐποδηγήθημεν παρ' αὐτοῦ εἰς τὴν πύλην καὶ τὰς συνεδριάσεις τοῦ ἀνωτάτου συμβουλίου τοῦ κράτους. Ἐπειτα κατελίπομεν τὰ ἀνάκτορα καὶ κατέβημεν εἰς τὴν πόλιν καὶ τὰς ὁδοὺς· εἰσεχωρήσαμεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὀθωμανοῦ, παρεκαθήσαμεν εἰς τὴν τράπεζάν του, καὶ ἴδομεν αὐτὸν καταβροχιζόντα τὸ κεμπάπι του καὶ τοὺς δολμάδες του ἄκροις δακτύλοις, ἐφράξαμεν δὲ, ἐνοεῖται, καλῶς τὸ στόμα μας, ἐκ φόβου μὴ οἱ πέντε τοῦ ξένου ἡμῶν δάκτυλοι εἰσεχωρήσωσιν αἴφνης ἐντὸς αὐτοῦ μεθ' ἑνὸς τῶν δολμάδων· ἐκαθίσταμεν πλησίον του εἰς τὸ καφφενεῖον, καὶ καπνίσαντες μετ' αὐτοῦ τὸν ναργιλέ μας, διεσεδέσασμεν θεωροῦντες τὸν ὑπὸ τὴν αὐτὴν τοῦ καφφενεῖου στέγην διακινούμενον κουρέα, ἐνῶ ἔκειρεν ἐν χρῶ σοβρῶς αὐτὸς τὰ σοβρὰ κranία πολλῶν ἐκ τῶν θιμῶνων· παρήλθομεν, ἐπόμενοι πάντοτε τῷ ὀδηγῷ ἡμῶν, πρὸ τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ ἀληθῶς καλλιτέχνου σεβράτση καὶ τοῦ δαμασκηνουργοῦντος ὀπλοποιοῦ, ἐθεωρήσαμεν τοὺς τὴν ἰλὺν τῆς θαλάσσης ἐκμεταλευομένους ἀρράκτι-ζήδας, καὶ παρεμερίσαμεν ἔμποβοι πρὸ τοῦ ἀκαθέκτου δρόμου τῶν τουλουμπατζήδων, τρεχόντων ὡς καταιγὶς τίς οἶδεν εἰς τίνα καιομένην συνοικίαν. Παρέστημεν εἰς τὴν προσευχὴν τοῦ πιστοῦ, γονυπετοῦντος εἰς τὸ ἄκουσμα τῆς διατόρου φωνῆς τοῦ Μουεζίν, καὶ ἐκπληροῦντος τὸ ναμάζι του, καὶ ἐθαυμάσαμεν τοὺς δερβίσας Μεθλεβίδας, τοὺς στροβιλιζόντας περὶ ἑαυτοὺς ὡς τόσας αὐτοκινήτους σφούρας. Δὲν ἀφήκαμεν, ἐνὶ λόγῳ, γωνίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀγύριστον, οὔτε παρεδράμομεν, χάρις εἰς τὸν ἀνεκτίμητον ἡμῶν *cicerone*, ἀξιοθέατόν τι ἀπαρτήρητον. Ἡ ἠδονὴ ἡμῶν ὑπῆρξεν ἄφατος καὶ αἰ ἐντυπώσεις, ἃς συναποφέρομεν ἐκ τῆς φανταστικῆς ἡμῶν ὀδοπορίας, δὲν ἀποδίδονται εὐκόλως ἐπ' ὀλίγου χάρτου καὶ δι' ὀλίγου μέλανος. Ἄς ἐπιληφθῶσι τῆς αὐτῆς περιουσίας οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν, — εἶνε τόσον εὐκόλος καὶ τόσον γοητευτικὴ, — καὶ θέλωσιν ὁμολογήσει κατόπιν πόσον εἶχομεν δίκαιον.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν ὀλίγοις καὶ ἀτελείαις ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν ἦτοι τὴν ὕλην τοῦ Τρίτου τόμου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὡς πρὸς τὴν μορφήν δ' αὐτῆς, ἦτοι τὴν γλώσσαν καὶ τὸ ὕφος, μάταιος ἀληθῶς ἠθέλεν εἶναι πᾶς ὁ λόγος. Τίς τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν δὲν γνωρίζει τὴν ἀφέλειαν καὶ κομψότητα τῆς γλώσσης τοῦ συγγραφέως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ γλαφυρὸν καὶ ἀπέριττον τοῦ ὕφους του; Ὁ Κύριος Βυζάντιος εἶνε εἰς τῶν ὀλίγων, εἰς τὰ δάκτυλα μετρούμενων, καλλιπῶν συγγραφέων τῆς νέας Ἑ-

λάδος, ὁ μόνος δὲ ἴσως μεταξὺ τῶν ἀρχαιοτέρων, τῶν ἀντιπροσώπων παλαιοτέρας φιλολογικῆς ἐποχῆς, ὅστις συμπαρακολουθήσας τὰς προόδους τῆς νέας γλώσσης, καὶ ἰσχυρότατα πάντων συντελέσας εἰς προαγωγὴν αὐτῆς καὶ διαμόρφωσιν, παρέσχε διὰ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ οὐχὶ μόνον ὑποθήκας καὶ παραγγέλματα περὶ τῆς δυνατῆς μορφώσεως καὶ διαπλάσεως τῆς νεωτέρας ἡμῶν γλώσσης, ἀλλὰ καὶ ὑποδείγματα μάλιστα καλλιτέχνα τοῦ γραφομένου λόγου. Ἐν μόνον ἴσως ἠδύνατό τις νὰ μὴ ἀποδεχθῆ ἀνευδοκίμως, τὸν πολὺν καὶ ἄκρατον αὐτοῦ ζῆλον εἰς ταχυτάτην ἀφομοίωσιν τῆς νέας γλώσσης πρὸς τὴν παλαιάν. Φρονῶν ὁ κύριος Βυζάντιος ἀδιστακτικῶς καὶ τὴν ἐνδόμυχον καὶ ἀδιάσειστον ἔχων πεποίθησιν ὅτι ἡ σημερινὴ ἑλληνικὴ γλώσσα ὄχι μόνον βαδίζει ἀλλὰ καὶ πρέπει νὰ βαδίσῃ ταχέϊ τῷ βήματι τὴν πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἄγουσαν, πρεσβεύει κατὰ φυσικὴν συνέπειαν ὅτι καθῆκον παντὸς λογίου εἶνε νὰ συντελέσῃ τὸ ἐπ' αὐτῷ εἰς τὴν βαθμιαίαν παρεισχωγὴν τῶν ἀρχαιοτέρων λέξεων καὶ τύπων εἰς τὸ νεώτερον φύραμα. Ἐνταῦθα δὲ νομίζομεν ὅτι ὑπερβαίνει ἐνίοτε τὸ μέτρον ὁ συγγραφεὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως· καὶ τὸν ὑπερβολικὸν τοῦτον ζῆλον οὐδέποτε ἠθέλωμεν παρατηρήσει οὔτε καταλογίσει εἰς ἀμάρτημα, ἂν ἡ τάσις αὐτῆ, ἀνακλαδουμένη ὁλονὲν καὶ εἰς σύστημα σχεδὸν κορυφωθείσα παρὰ τισὶ τῶν νεοφύτων ἡμῶν σοφῶν, δὲν εἶχεν ἀπολήξει ἀπὸ τινος εἰς τὴν ἐκφυλὸν ἐκείνην καὶ παράχρονον καὶ μονοτονὴν κωμικὴν γλώσσαν, ἣν ἐπεβάλλοντό τινες—*σῶνει καὶ καλά*—νὰ διδάξωσι τὸ ἑλληνικόν, προγράφοντες τὸ καὶ τοὺς συνθέτους μέλλοντας, πολιτογραφούντες αὐθαίρετοι τὰ ἀπαρέμφατα καὶ τοὺς ἀπλοὺς μέλλοντας, καὶ συμφύροντες οὕτω κατ' ἀμφίβολόν τινα καλλιαισθησίαν γλωσσικὴν τι κρᾶμα εἰς οὐδεμίαν ἀνήκον ἐποχὴν καὶ ἥκιστα πάντων τὸν ἑλληνικὸν φέρον τύπον. Ἰδοὺ ὁ μόνος λόγος, ὅστις παρώτρυνεν ἡμᾶς ἐνταῦθα νὰ ὑποβάλωμεν τὴν ἀνωτέρω παρατήρησιν εἰς τὸν κύριον Βυζάντιον, μεθ' ὅλης τῆς εὐλαθείας ἣν ὀφείλομεν εἰς τὴν πολιὰν αὐτοῦ κορυφὴν, μεθ' ὅλου τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ὑπολήψεως ἣν μᾶς ἐμπνέει ἡ βαθεῖα τοῦ ἀνδρὸς πολυμαθεία καὶ μᾶς ἐπιβάλλουσιν ἡ αὐθεντεία καὶ τὸ κύρος τῆς γνώμης του. Νομίζομεν καθῆκον παντὸς λογίου Ἕλληνος ἀγαπῶντος τὴν γλώσσάν του, καὶ μεριμνῶντος περὶ τῆς ἱεράς αὐτῆς παρακαταθήκης, εἰς ἣν ὀφείλεται ἡ σωτηρία τοῦ τοσάκις κλυδωνισθέντος ἑλληνισμοῦ, νὰ ἀντιπράξῃ πάσῃ δυνάμει εἰς τὴν τοιαύτην οἰκτρὰν ἐκφύλισιν τῆς γλώσσης ἡμῶν, καὶ νὰ συντελέσῃ ὅπως ἐκσπασθῇ πρόβριζος ἢ παράσιτος καὶ λαίμαργος αὐτῆ παραφουᾶς, ἢ ἀξιοῦσα νὰ πνίξῃ τὸ ζῶν καὶ θάλλον δένδρον τῆς γλώσσης. Ἄς ἡμεῖς μέτριοι ἐν παντί

ἄς ἀφῆσωμεν τὴν γλῶσσαν ἡμῶν νὰ ἀνύσῃ τὸν φυσικὸν αὐτῆς δρόμον, ὃν οὐδεὶς δύναται οὔτε δικαιοῦται νὰ διαγράψῃ ἐκ τῶν προτέρων. Μὴ παρέχωμεν διακαίαν ἀφορμὴν ἀντιδράσεως εἰς τοὺς χυδαίζοντας, ζητούντας πολλὴ φυσικῶς νὰ ἐκκρούσῃσι παττάλω τὸν πάτταλον.

Περατοῦντες τὰς ὀλίγας ταύτας γραμμάς, καὶ ἐκφράζοντες ἐπὶ τέλους τὰς θερμότητάς ἡμῶν εὐχαριστίας εἰς τὸν Κύριον Βυζάντιον, δι' ὅσας παρέσχεν ἡμῖν στιγμὰς γλυκείας διανοητικῆς ἀπολαύσεως, ζητοῦμεν αὐτοῦ τὴν ἄδειαν νὰ τῷ ἐκφράσωμεν καὶ ἓν μικρὸν παράπονον, ὅπερ ἐγέννησεν ἢ ἐκ τῆς εὐχαριστήσεως ἡμῶν ἀπληστία. Διὰ τὴν δὲν παρέθηκεν ἑλληνικὴν μετάφρασιν τῶν τουρκικῶν παροιμιῶν, ῥητῶν καὶ φράσεων, ἄς παρενεῖρει; ἂν ἀληθεύῃ, — καὶ ἀληθεύει, — ὅτι αἱ παροιμίαι καὶ τὰ δημῶδη λόγια συγκεφαλαιοῦσι τὴν σοφίαν ἔθνους τινός, καὶ εἶνε τὸ ἀψευδέστερον γινώρισμα τοῦ ἠθικοῦ αὐτοῦ βίου, διὰ τὴν ἐστέρησεν ὁ συγγραφεὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἡμᾶς τοὺς ἀμυήτους, τοὺς μὴ γνωρίζοντας τὴν τουρκικὴν, τῆς εὐχαριστήσεως ταύτης, τοῦ νὰ κρίνωμεν καὶ ἐκ τῶν παροιμιῶν καὶ ῥητῶν ἐκεῖνων περὶ τοῦ καθόλου πνεύματος καὶ τῶν ἠθικῶν ἰδεῶν τοῦ τουρκικοῦ ἔθνους; Ἄς συγχωρήσῃ ἡμῖν τὸ παράπονον τοῦτο ὁ Κύριος Βυζάντιος. Εἶνε τὸ παράπονον ὀψοφάγου καὶ λίχνου παιδίου, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου παρετέθη πινάκιον γέμον εὐχύμων καὶ δροσερῶν ὀπωρῶν, περιέχον ὅμως καὶ κάρμα σκληρὰ, ἅτινα δὲν δύνανται νὰ θραύσωσιν οἱ ἀσθενεῖς τοῦ ὀδόντες.

ΔΙΓΓΕΛΟΣ Σ. ΒΑΛΧΟΣ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΤΙΝΝΕ.

Μεταξὺ τῶν πολυαριθμῶν σοφῶν οὔτινες ἐπεδόθησαν ἀπὸ τινῶν ἐτῶν εἰς τὴν ἐξερεύνησιν τῶν διαφορῶν χωρῶν τῆς Ἀφρικῆς καὶ τὴν ἀνεύρεσιν τῶν πηγῶν τοῦ Νείλου, ὑπῆρχε καὶ ἡ ἐξ Ὀλλανδίας Ἀλεξάνδρα Τιννὲ, νέα τὴν ἡλικίαν καὶ ἄγαμος, γεννηθεῖσα ἐν Ἄγγλῃ τὸ 1839 ἔτος ἐκ πατρὸς μὲν Ἄγγλου, μητρὸς δὲ Ὀλλανδῆς.

Εἶ καὶ νέα, καὶ ὠραία, καὶ πλουσία, καὶ διαφερόντως ἀγαπωμένη ὑπὸ τῶν οἰκείων αὐτῆς, ἐκυριεύθη ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ ἐπισκεφθῇ τόπους ἀγνώστους καὶ μεμακρυσμένους. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν, τοῦ πατρὸς ἀποθανόντος, παρέσυρε τὴν μητέρα εἰς ἀποδημίας κατὰ τὴν Εὐρώπην, καὶ τὸσαύτας ὥστε κατὰ τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἐγίνωσκε πᾶσαν τὴν Δύσιν. Μετὰ ταῦτα δὲ θελήσασα νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ τὴν Ἀνατολήν, μετέβη εἰς Αἴγυπτον ὅτε ὅμως ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Εὐρώπην κατελήφθη ὑπὸ νοσταλγίας ὑπὲρ τῆς Ἀφρικῆς ἢ ἀχανῆς ἐρημος, ἢ

ἀπέραντος ἄμμος κατέβηλε τὴν φαντασίαν τῆς νέας Ὀλλανδῆς.

Πολλάκις περιῆλθε τὰς ἤττον γνωστάς γώρας τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς, ἐπὶ σκοπῷ παρατηρήσεως καὶ ἀνευρέσεως διαφορῶν συμβολῶν τοῦ Λευκοῦ ποταμοῦ, μεταξὺ τοῦ ἐνάτου βαθμοῦ τοῦ πρὸς ἄρκτον πλάτους καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ. Εἶχε δὲ παραλάβει κατὰ τὴν ἐκδρομὴν ταύτην καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν θείαν αὐτῆς, αἵτινες καὶ αἱ δύο ἀπέθανον. Ἄλλ' ἢ ἀτρόμητος νέα ἠτοιμάσθη νὰ μεταβῇ εἰς τὴν κεντρικὴν Νιγηρίαν ἢ Αἰθιοπίαν καὶ ἐκείθεν εἰς Τουμπουκτοῦ, ἀκολουθοῦσα τὴν συνοδείαν ἧτις κατ' ἔτος μεταβαίνει εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα.

Ὁ ἀρχηγὸς φυλῆς τινος, ὅστις περιέμενεν εἰς Ταχαρᾶς ἵνα συνοδεύσῃ τὴν ξένην μόνος μέχρι Γάτ, εἶχε στείλει πρὸς αὐτὴν Ἀραβὰ τινὰ χάριν συνοδείας κατ' ὁδὸν συναντηθεῖσαι δύο συμμορίαι ἐκ δύο διαφορῶν φυλῶν ἤρχισαν νὰ ἐρίζωσιν ἀληθῶς ἢ ψευδῶς, Κύριος οἶδε, τίς αὐτῶν νὰ χρησιμεύσῃ ἀντὶ ὀδηγοῦ, καὶ ἔνεκα τούτου ἤλθον εἰς χεῖρας. Οἱ δύο Ὀλλανδοὶ ναῦται, οἵτινες παρηκολούθουν τὴν Ἀλεξάνδραν, παρενέβησαν τότε ἵνα εἰρηνεύσωσι τοὺς διαμαχομένους ἄλλ' οὗτοι ἐφόνευσαν καὶ αὐτοὺς καὶ τὴν κυρίαν αὐτῶν.

ΔΙΔΑΦΟΡΑ.

ΕΥΕΡΓΕΤΗΜΑΤΑ. Ὁ ἐν Ὀδησσῷ οὐ πρὸ πολλοῦ ἀποθανὼν Γεώργ. Κωνστ. Μπήκας, ἀφείλε περιουσίαν ἐκ ρουβλίων ἀργυρῶν 123,000 ἢ πεντακοσίων καὶ ἐπέκεινα χιλιάδων δραχμῶν, παρήγγειλε νὰ διανεμηθῶσιν εἰς διάφορα καταστήματα χάριν βοήθειας, καὶ ἰδίως εἰς τὰ ἐξῆς κείμενα ἐν Ἀθήναις: Εἰς τὸ Πανεπιστήμιον δρ. 8,000, εἰς τὴν Φιλελευθέρου δευτικὴν Ἑταιρίαν 8,000, εἰς τὸ Ἀμαλίσιον Ὀρφανοτροφεῖον 8,000, εἰς τὸ Τυφλοκομεῖον 12,000, εἰς τὸ Δημοτ. Νοσοκομεῖον 13,000, εἰς τὸ Γηροκομεῖον 5,000, εἰς τὸ Ὀφθαλμοκομεῖον 5,000. Πλὴν τούτων παραγγέλλει νὰ δίδωνται οἱ τόκοι 80,000 δρ. εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Χ. Κώστα, νὰ στέλλωνται δύο νέοι εἰς τὴν Εὐρώπην ἵνα διδάσκωνται τὴν βιομηχανίαν κτλ. Οὕτω καὶ τὸ γενναῖον καὶ φιλόπατρι τοῦτο τέκνον τῆς Ἑλλάδος ἐπηύξησε τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐξ Ἠπείρου μεγάλων αὐτῆς εὐεργετῶν.

ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ. Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν ὀνομάτων τῶν ἑλληνικῶν ἐφημερίδων (φυλλάδ. 467), ἀνεφάνησαν ἔτι τέσσαρες αἱ ἐξῆς: Ἐν Ἀθήναις, 1 Ὀρθόδοξος ἐπιθεώρησις, ἐφημερίς ἐκκλησιαστικὴ, 2 Κιβωτὸς καὶ 3 Ἐπανόρθωσις ἐν δὲ Σύρῳ Ἡχώ Σύρου καὶ ἐν Ἡλίδι Ἡλεῖα. Προσθετέον δὲ καὶ τὴν ἐν Τριπόλει ἐκδιδομένην *Τὰ Τρίκορρα*.